

PS-tilillä miljonääriksi?

Hirvensalo, Aapo

2012 Kerava

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Kerava

PS-tilillä miljonääriksi?

Hirvensalo Aapo
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Helmikuu, 2012

Aapo Hirvensalo

PS-tilillä miljonääriksi?

Vuosi 2012 Sivumäärä 47

PS-tilit tulivat markkinoille vuonna 2010 ja ne ovat jääneet ilman hyväksyntää. Yleinen keskustelu on ollut negatiivista ja useimmat eivät usko uusimpaan vapaaehtoiseen eläkesäästämismuotoon. PS-tilin päälle lyötiin vanhojen eläkevakuutusten tuottamaton leima. Kuitenkin ideana PS-tilissä on, että jokainen on vastuussa omasta lisäeläkkeestään. Nyt ei voida syyttää huonosta tuotosta palveluntarjoajaa kun PS-tilillä voidaan sijoittaa palveluntarjoajasta riippuen ainakin osakkeisiin, rahastoihin, ETF:iin (indeksiosuus), indeksilainoihin ja joukkovelkakirjoihin.

Opinnäytetyöni käsittelee nuorten eläkepäivien varalle valmistautumista sekä sijoittamista ja pitkäaikaissäästämistä. Työssä esitellään Suomen eläkkeiden tulevaisuutta ja pureudutaan seikkoihin, joilla ansiotaso ei laskisi niin huomattavasti työelämän jälkeen. Työn ideana on herätellä 25-35-vuotiaita nuoria aikuisia aloittaa säästäminen vanhuuden varalle.

Tarkoitukseni oli selvittää PS-tilin mahdollisuuksia ja etenkin pureutua asiaan siltä suunnalta, että säästäjästä tulisi miljonääri lakisääteiseen eläkeikään mennessä. Työstä löytyy useita laskelmia, joiden perusteella jokainen voi valita itselleen sopivan vapaaehtoisen eläketason. Laskelmat lähtevät oletuksesta, jossa PS-tilille siirretään 25-, 35- ja 45-vuotiaana kertaussumma, jolla päästään miljoonaan euroon lakisääteiseen eläkeikäolettamaan (65 ikävuoteen) mennessä. Toisessa laskelmassa PS-tilille siirretään kuukausittain aina sama summa, jolla päästään miljoonaan euroon. Kolmannessa esimerkissä käytetään verotuen vuotuisen maksimimäärään (1500 euroa) oikeuttavaa kuukausisummaa (410 euroa), jolloin PS-tilin realistiset tuottomahdollisuudet ilmenevät parhaiten. Laskelmia löytyy usealla eri tuottoolettamalla ja verotuksen mahdollisia muutoksia on havainnollistavasti selvitetty.

PS-tilissä huomionarvoisinta oli korkoa korolle -ilmiön tehokkuus ja verotuen huikea hyöty sekä säästöajan verottomuus. Verottomuudella on etenkin suuri hyöty aloittelevalle sijoittajalle, ettei tarvitse miettiä verotuksen näkökulmasta sijoitusten myyntiä ja vaihtoa. Ainoastaan markkinatalouden heilahtelut vaativat tarkkailua. PS-tili on tämän hetken tuottavin pitkäaikaissäästämisen kohde ja se on ainut eläkesäästämismuoto, jolla voi oikeasti vaurastua kunnona. PS-tili on sidottu lakisääteiseen eläkeikään asti, joten sitä on turha sekoittaa muihin säästämismuotoihin. Eläkesäästöt ovat yksinkertaisesti tarkoitettu nostettavaksi vasta eläkkeellä, joten PS-tilin ohella olisi syytä säästää lyhyemmälle horisontille tarkoitettuja varoja erikseen. Säästäminen ja säästövarojen sijoittaminen on ainut oletettava realistinen tapa vaurastua.

Tutkimuksissa selvisi, että PS-tili ei ainoastaan mahdollista miljoonaa euroa vaan tarjoaa hyvät mahdollisuudet useampaankin. 25-vuotiaana aloitettu säästäminen PS-tilille tarkoittaa noin 18 500 euron nettoeläkettä kuukaudessa 20 vuoden ajan. Verotuksen epävarmuustekijöillä ei ole suurta merkitystä PS-tilin tuomaan eläkkeeseen. Verotuesta saatava hyöty on jo niin valtava, ettei edes kauhuskenaarioiden mukainen 50 prosentin pääomaverotus merkitse suuria menetyksiä.

Asiasanat: PS-tili, pitkäaikaissäästäminen, säästäminen, eläke, eläkkeet

Aapo Hirvensalo

To become a millionaire with individual retirement account?

Year	2012	Pages	47
------	------	-------	----

When individual retirement account enters the market in 2010, it has not received approval. The general discussion has been negative. The whole idea of the long-term retirement account is that everyone is responsible for their own pension. Nowadays it's depending on the service provider is it possible to invest in shares, funds, ETFs (Exchange-traded fund), index-linked bonds and bonds.

This thesis deals with young people prepare for retirement times, as well as long-term saving and investing. This thesis presents the Finnish pension system for the future and points the issues that the income level does not drop so much after working career. The idea behind the work is to awake young adults age of 25 - 35 years to start saving for retirement.

Purpose of the thesis was to determine the retirement account possibilities and dig into the matter especially that the long-term saver would be a millionaire by the retirement age. Work includes calculations each of which can be tailored for the voluntary pension saver. The calculations leave the presumption that the saver put one big amount to the account and start investing age of 25, 35 and 45. Idea of this is reach a million Euros before the age of 65. In the second calculation is transferred to the account each month the same amount that would achieve the million Euros and the third calculation I've used maximum amount a month (410 Euros) which justify the yearly 1500 Euros tax support and expresses the accounts potential to give few more millions for the saver. The calculations can also be found with several different capital income taxes and assuming that the possible changes have also been clarified.

In this retirement account was notable the phenomenon of compound interest and the efficiency of the tax support and of course on the saving time exemption of taxes. Tax free opportunity noticed very useful especially for novice investors when they do not need to think about tax point of view on the sale of investments and exchange. Only the fluctuations of the market economy require monitoring. This long-term saving account is the most profitable of the retirement saving products. PS account is tied to the statutory retirement age so it is useless to compare it other types of savings. Pension savings are simply intended to be lifted until retirement age so it would be necessary to save the funds for a shorter horizon separately. Invest the saving funds is the only realistic way to prosper.

The studies showed that the account is not able only a million it has considerable potential for more. Started saving at age 25 it is possible withdraw around 18 500 euro (net.) per month pension for 20 years. The studies showed also that the taxation uncertainties are not great importance. Already the tax supports profit is so enormous that even under worst-case scenario of 50 per cent capital tax isn't a major loss.

Keywords: Individual retirement account, long-term savings, saving, retirement, pensions

Sisällys

1	Johdanto.....	7
1.1	Tutkimusmenetelmä ja -ongelma	8
1.2	Tavoitteet ja rajaus	8
1.3	Toteutus ja aikataulu.....	9
2	Työeläke	9
3	Eläkeaikojen ennakointi	10
3.1	Eläkeikaan varautuminen.....	11
3.2	Pitkäaikaissäätämisen haasteet	12
4	Pitkäaikaissäätämisen vaatimukset	12
4.1	Sijoittamisen aloittaminen	13
4.2	Sijoittamalla vaurautta	13
4.3	Perustietoa sijoittamisesta.....	14
4.3.1	Osakesijoitukset	15
4.3.2	Rahastosijoitukset.....	15
4.3.3	ETF eli indeksiosuudet.....	16
5	PS-tilit.....	16
5.1	PS-tilien suosio.....	16
5.2	Sidottu pitkäaikaissäätäminen	17
5.3	PS-tilin verotus	18
5.3.1	Verotus säästövaiheessa.....	19
5.3.2	Verotus nostovaiheessa.....	20
5.4	Tuotto-odotukset eri lähtökohdista.....	20
5.4.1	Tasaisesti säästäen.....	20
5.4.2	Kertasijoitus.....	23
5.5	Pääoman kaksinkertaistuminen.....	25
6	Palveluntarjoajan valinta.....	26
6.1	Sampo	26
6.2	Nordea	26
6.3	OP-Pohjola.....	27
6.4	FIM	27
6.5	Tapiola	27
6.6	Vertailun tulokset.....	28
7	Eläkkeen määrä muilla sijoitusmuodoilla	31
7.1	Suorat osakesijoitukset.....	31
7.2	Vapaaehtoinen eläkevakuutus	32
7.3	Asuntosijoittaminen	32
8	Asiantuntijoiden haastattelu.....	32
8.1	Sari Lounasmeri, Pörssisäätiö	33

8.2	Jorma Kokko, Osakesäästäjien keskusliitto.....	34
9	Johtopäätökset	34
9.1	Itsearviointi	36
9.2	PS-tilin kehittämistarve.....	37
	Lähteet	38
	Kuviot	41
	Taulukot	42
	Liitteet.....	43

1 Johdanto

Suomalaisten eläkkeiden pienentyminen ja elinajanodotteen kasvun seurauksena vapaaehtoisen eläkkeen säästäminen tulee olemaan todella tärkeä elintason pitämiseksi työansioden tasolla. Elämme aikaa, jolloin työelämästä eläkkeelle siirtyy suuri joukko ihmisiä. Näiden ihmisten työeläkkeet ovat vuonna 2012 noin 50 prosenttia ansiotuloista ja tulevaisuudessa eläkkeen osuus vain kutistuu entisestään. Vuonna 2050 voimme olla tilanteessa, jossa eläkkeet ovat painuneet 30 prosentin tienoille ansiotuloista, joten vapaaehtoisten eläkkeiden odotetaan ja ennen kaikkea toivotaan nostavan suosiotaan nykyiseltä tasoltaan. (Elo, Klaavo, Lahti, Risku, Sihvonen & Vaittinen 2011.)

Vapaaehtoinen eläkesäästäminen on nostanut asemiaan PS-tilin (pitkäaikaissäästämistili) myötä. Keskustelu on käynyt kiivaana PS-tilin puolesta ja eritoten vastaan. PS-tiliin suhtaudutaan todella kielteisesti, eikä sen suosio ole vajaassa kahdessa vuodessa juurikaan parantunut. Uuteen pitkäaikaissäästämismuotoon liittyy monien mielestä turhan paljon epävarmuustekijöitä. Julkisessa keskustelussa ei ole esitetty yksinkertaisia laskelmia, joiden perusteella PS-tilin hyödyt tulisivat esille, myöskään korkoa korolle -periaate ei ole saanut ansaitsemaansa huomiota.

Opinnäytetyössäni esitellään suomalainen eläkejärjestelmä, joka on tärkeää PS-tilin tarpeellisuutta mitattaessa. Työssä esitellään eläkkeiden kehittymistä seuraavien vuosikymmenien aikana ja useita taulukoita, joissa eläkettä verrataan työansioihin todellisuuden hahmottamiseksi. Eläkejärjestelmän jälkeen käydään läpi säästämistä ja arvopaperimarkkinoita. Pyrkimyksenä on havainnollistaa asiasta tietämättömille nuorille, ettei säästäminen ja sijoittaminen loppujen lopuksi niin monimutkaista ja vaikeaa ole. Siinä pyritään herättämään tiedon janoa, josta siirrytään esittelemään PS-tiliä. PS-tili on työni pääkohta, koska tuloksien perusteella nuoret saadaan kiinnostumaan eläkeaikojen ansioista. Työni on lähtökohtaisesti tehty alle 35-vuotiaille ja kohdistettu noin 25-vuotiaille nuorille aikuisille.

Työssä käydään läpi myös palveluntarjoajien PS-tilien eroja ja pyritään havainnollistamaan kilpailutuksen merkitys ja tuomaan esille sen tärkeys. Aikomuksena on tehdä työ, jonka perusteella nuoret kiinnostuisivat PS-tilistä, sijoittamisesta, säästämisestä sekä oppisivat vertailemaan, kilpailuttamaan ja miettimään itse. Palveluntarjoajan ehdotus harvoin on asiakkaalle halvin mahdollinen.

1.1 Tutkimusmenetelmä ja -ongelma

Opinnäytetyössä käytettiin tutkimusmenetelmänä pääsääntöisesti kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Toisaalta pitkäaikaissästäminen on varsin laaja käsite, joten ei voida yksioikaisesti lokeroida käytettyä tutkimusmenetelmää, vaan aihetta tulee tarkastella laajemmin. Aineistona käytettiin useita erilaisia sijoittamisen ja säästämisen kirjoja, joiden pääpainona olivat arvopaperimarkkinat. Luotettavia pitkäaikaissästämistä käsitteleviä Internet-lähteitä ja arvopaperimarkkinoihin keskittyviä aikakauslehtiä löytyy myös paljon, joista saa valtavasti ajankohtaista tietoa tuoreesta aiheesta.

Tutkimusosiossani olen selvittänyt PS-tilin perusidea, tehnyt laskelmia eri lähtökohdista ja eri olettamilla sekä vertaillut palveluntarjoajien PS-tilejä keskenään. Haastattelin myös sijoittamisen asiantuntijoita, jotta opinnäytetyöni tietoja voitaisiin pitää oikeina. Tutkimuskysymyksenäni on, onko säästäjällä realistiset mahdollisuudet miljonääriksi eläkeikään mennessä ja mitä se vaatii.

Tutkimusongelmana selvitetään ja kuvataan pitkäaikaissästämistä suunnittelevalle, mitä tulee osata ja miksi avata PS-tili. Tutkimus pyrkii selvittämään PS-säästämisen mahdollisuuksia ja siinä painotetaan ajan merkitystä. Tutkimusongelmaa ratkotaan myös vastaamalla kysymyksiin: mitä säästäjän tulee itse osata, mistä säästämässä/sijoittamisessa on kyse, miksi avata PS-tili, miten vertailla palveluntarjoajien tuotteita. Työ käsittelee ainoastaan arvopaperimarkkinoilla sijoittamista, muita sijoitusmuotoja (esimerkiksi taide, autot jne.) ei ole huomioitu.

1.2 Tavoitteet ja rajaus

Opinnäytetyöni päätavoitteena on luoda kattava tietopaketti PS-tilistä ja sen tarkoitus on innostaa nuoria aikuisia pitkäaikaissästämiseen. Työssäni pyrin kertomaan kaiken oleellisen tarpeeksi selvästi artikuloituna, jotta esimerkiksi sijoittamisesta ja säästämisestä täysin tietämätönkin sen ymmärtäisi. Työn tarkoituksena ei ole väheksyä muita säästämisen muotoja, mutta työssäni tavoittelen selvyyttä PS-tilin suhteen.

Eläkesäästäminen ei monen mielestä ole ajankohtaista ennen kuin on liian myöhäistä. Tavoitteenani on tehdä innostava työ, jonka tietojen pohjalta voisi jopa avata PS-tilin ja tehdä ensimmäiset sijoitukset. Aion korostaa työssäni faktoja, joihin tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Tavoitteenani on selvittää esimerkiksi verovapaiden tuottojen, verotuen ja ajan merkitystä kokonaistuottoihin. Usein PS-tilistä puhutaan ainoana säästömuotona ja sitä verrataan väärin perustein. Tämä sekavuus on aiheuttanut PS-tilin alhaisen suosion ja aionkin tämän työn eri vaiheissa tuoda yksinkertaisin laskelmin ja selityksin esille PS-tilin mahdollisuudet. Toivon

työni tulosten avaavan nuorten aikuisten silmiä pitkäaikaissäätöjen suhteen, jotta eläkkeeläkin voisi elää leveästi. Tavoitteenani on myös selvittää, onko PS-tili maineensa ansainnut vai voiko se mahdollistaa jopa miljoonaomaisuuden eläkkeelle.

Pitkäaikaissäätäminen on laaja aihe, joten työ pitää rajata mahdollisimman tarkasti. Työhön on koottu vain kaikki tarpeellinen tieto, jotta se pysyisi tarpeeksi selkeänä, mutta kuitenkin varsin kattavana. PS-tilin olemassaoloon liittyvät eläketasot esitellään pintapuolisesti nykyhetken ja tulevaisuuden osalta. Tämän lisäksi elinajanodote on yksi tärkeistä seikoista kun koko työ käsittelee aikaa 50 - 70 vuotta eteenpäin tästä hetkestä. Itse PS-tiliä kerrotaan kaikki relevantti tieto perustellen laskelmilla ja selityksillä. Työn tarkoituksena on kuitenkin selvittää itse PS-tilin tuottoisuutta ja mahdollisuuksia. Ideana ei ole suoranaisesti verrata sitä muihin pitkäaikaissäätämisen muotoihin ja vertailu tehdään varsin pintapuolisesti. Työ painottuu itse PS-tiliin eli sen sisältämiin asioihin, kuten sijoittamiseen ja säästämiseen, verotuksen merkitykseen ja tuotto-olettamiin. Työhön on haastateltu myös alan asiantuntijoita, jotta työssä esitetyt tiedot olisivat mahdollisimman ajan tasalla nykyhetkessä ja tulevaisuuden ennusteissa.

1.3 Toteutus ja aikataulu

Työn tutkimusosio toteutetaan kirjallisuutta hyödyntäen. Aihe vaatii syvällistä perehtymistä asiaan ja oma innostuneisuus arvopaperimarkkinoihin pitää motivaation korkealla oppia uutta. Pyrin lukemaan paljon sijoittamiseen ja säästämiseen liittyvää kirjallisuutta sekä PS-tiliä liittyviä artikkeleita, kolumneja ja tilastoja Internetin luotettavaksi katsomistani lähteistä. Kirjallisuutta ei suoranaisesti PS-tiliä ole kirjoitettu, mutta sijoittamista sivuavia kirjoja on lukuisia. Opinnäytetyöni aloitettiin joulukuun alussa 2011 tiedonkeruulla ja aiheen rajaamisella. Varsinainen kirjoittaminen tapahtuu tammikuussa 2012, tulosten purkaminen ja asiantuntijahaastattelut tammikuun lopulla sekä tarvittavat korjaukset sekä hionta on jätetty helmikuun alkuun.

2 Työeläke

Henkilö saa kansaneläkettä jos ei ole työskennellyt tai työeläke on todella pieni, mutta näiden henkilöiden osuus on todella vähäinen. Suurin osa nauttii työeläkettä, joten siihen on syytä keskittyä. Työeläkkeeseen vaikuttavia tekijöitä ovat vuosiansiot sekä iän mukaan määräytyvä kattumisprosentti. Työeläkettä karttuu vuoden 2011 eläkeiän mukaan työskenteleville 18 - 52-vuotiaille 1,5 prosenttia ja 53 - 62 -vuotiaille 1,9 prosenttia vuosiansioista. Eläkeiän saavutettuaan henkilö voi edelleen jäädä työhön, jolloin eläkettä karttuu 4,5 prosenttia vuosittain vuosiansioista. Tällä keinoin pyritään kannustamaan pysymään työelämässä lakisääteiseen eläkeikänsä asti ja sen yli. Eläkkeen tasoon vaikuttavat myös eliniän piteneminen, joka ote-

taan huomioon eläkkeitä laskettaessa erillisellä elinaikakertoimella, kerroin vaikuttaa vuonna 1948 ja sen jälkeen syntyneisiin, alkaen yhdestä prosentista alaspäin. Se vaikutti ensimmäistä kertaa eläkkeisiin vuonna 2010. Työeläkkeen taso määrittää hyvin pitkälle eläkeajan elintason ja yleisesti ajatellaankin sen olevan lähellä työntekijän ansiotuloja töissä ollessaan. (Näin eläke muodostuu 2011.)

Keskimääräinen eläke Suomessa on vuoden 2010 tilastojen mukaan noin 1370 euroa kuukaudessa. Keskieläkettä laskevat etenkin vanhojen sukupolvien eläkkeet, koska työuraa tekivät pääsääntöisesti vain miehet, jolloin joukossa on paljon niitä, jotka saavat vain kansaneläkettä. Tällä hetkellä keskimääräinen eläke on keskiansioista noin 50 prosenttia. Vuosikymmenten varrella ansiotulojen kehitys tulee olemaan nopeampaa kuin eläkkeiden kasvu. Euromääräisesti katseltuna eläkkeet ovat hyvässä nousussa, mutta prosentit paljastavat totuuden. Eläkkeet tulevat laskemaan vuosikymmenestä toiseen suhteessa ansiotuloihin. Esimerkiksi nyt 25-vuotias henkilö jää eläkkeelle noin vuonna 2052, jolloin hänen eläkkeensä on positiivisestikin tarkasteltuna vain noin 41 prosenttia ansiotuloista. (Elo ym. 2011.)

	2010	2015	2020	2025	2030	2040	2050	2060	2070	2080
Keskiansio €/kk	2741	2890	3142	3412	3700	4335	5096	5996	7034	8264
Keskieläke €/kk	1370	1498	1617	1709	1785	1928	2114	2374	2697	3095
% keskipalkasta	50,0	51,8	51,5	50,1	48,2	44,5	41,5	39,6	38,3	37,4

Taulukko 1: Eläkkeensaajat ja keskieläkkeet mukailten (Elo ym. 2011, 69).

OP-Pohjolan kyselyssä suomalaisten ihmisten odotukset eläkkeen määräksi olivat keskimäärin 54 prosenttia ansiotulojen tasosta. Tästä on jääty ja tulevaisuudessa jäädään vielä enemmän. Hurjimmat veikkaukset tulevaisuuden eläketasosta liikkuvat 30 ja 40 prosentin välillä verrattuna työansiotuloihin. (Kokko 2011.)

3 Eläkeaikojen ennakointi

Eläkeaika pitäisi olla mielessä jo työuran alkutaipaleelta lähtien, jolloin tulisi aloittaa säättäminen tulevaisuuteen. Monelle sana eläke tarkoittaa elämän loppumista, mutta asia ei näin suinkaan ole. Lakisääteinen eläkeikä tulee olemaan hyvin todennäköisesti alle 67 ikävuodessa ja ihmisten elinajanodote nousee vuoteen 2050 mennessä hyvinkin rajusti. Ihmiset ovat keskimäärin pidempään eläkkeellä kuin nykyisin ja oletettavasti siinä samalla ns. terveitä vuosia tulee olemaan enemmän. (Eläketurvakeskuksen raportteja 2011, 74.) Elämä on sen verran lyhyt jo valmiiksi, ettei kenelläkään ole varaa lopettaa elämistä viimeisille 20 - 40 vuodelle, jolloin vapaa-aikaa on enemmän kuin koskaan aiemmin. Elinajanodotteen taulukko konkretisoi tulevaisuuden eläkeläisten keskimääräiset eliniät (Taulukko 2).

Elinajanodote, v				
Nyt 25-vuotiaat	Jäljellä	Elinaika yht.	Nyt 0-vuotiaat	Elinaika
Miehet	61,6	86,6	Miehet	88,7
Naiset	66,4	91,4	Naiset	92,6
Yhteensä	63,9	89	Yhteensä	90,6

Taulukko 2: Periodikohtainen elinajanodote mukailten (Elo ym. 2011, 74).

Nyt syntyvistä tyttölapsista yli puolet elää yli satavuotiaiksi. Se on kahdeksan kertaa todennäköisempää kuin 80 vuotta sitten. Nyt 20-vuotias ihminen elää kolme kertaa todennäköisemmin 100-vuotiaaksi kuin isovanhempansa ja kaksi kertaa todennäköisemmin kuin vanhempansa. Tulevaisuudessa on maailmanlaajuisesti kymmeniä miljoonia ihmisiä, joiden ikä ylittää 100 vuotta, joten eläkeaikaa olisi syytä pohtia ennen kuin on liian myöhäistä. (Porter 2011.)

3.1 Eläkeikaan varautuminen

Vanhuuteen varautumiseen on monia eri keinoja, joilla voidaan hankkia lisätuloja eläkeajoja varten. Yhdistävänä tekijänä näillä kaikilla on aika. Normaalin palkansaajan tuloista ei nopealla aikataululla saada merkittäviä summia sivuun, joten ajalla on valtava merkitys pienten purojen kasvaessa isoksi potiksi. Eläkeikää tulisi pysähtyä miettimään realistisesti ja asettamaan itselleen tavoitteet sen päivän varalle kun palkkatulot lakkaavat ja on aika nauttia vapaa-ajasta yli puolet pienemmillä tuloilla. Nyt työelämään astuvan tulisi säästää vähintään 5 prosenttia bruttotuloistaan vapaaehtoista eläkettä, jotta eläkkeen taso säilyisi 50 prosentissa ansiotuloista. Tyytyykö siihen vai voisiko asialle oikeasti tehdä jotain? Säästäminen ei katso niinkään tulojen tasoa, vaan halua ja pitkäjänteisyyttä. (Lassila, Määttänen & Valkonen 2007, 9.)

Eläkeikaan on varauduttava hyvissä ajoin, mutta todellisuudessa niin tekee vain harva. Eläkkeeseen voidaan kuitenkin varautua monella eri tavalla, josta jokaiselle löytyy se oikea kohde ja tapa säästää. OP-Pohjolan sijoittajabarometrin mukaan suurin osa suomalaisista ennakoii, että heillä on muutakin tuloa eläkkeellä kuin pelkkä eläke. Noin puolet arvioi käyttävänsä säästöjään ja 35 prosenttia aikoo jatkaa työntekoa. Myös omaisuuden realisointi on yhä useamman mielessä. (Kokko 2011.)

Eläkkeelle suuntaavalla on ainakin muutamia eri mahdollisuuksia käytössään, kun tavoitellaan leveämpiä eläkepäiviä kuin mitä pelkkä eläke antaisi: omaisuuden realisointi rahaksi, sijoitusvarat ja niiden tulot, perintö, eläkevakuutus (Elo 2007, 18.) Konkretisoiva esimerkki liitteissä (LIITE 1).

3.2 Pitkäaikaissäätämisen haasteet

Pitkäaikaissäätäminen on monelle hyvin haastavaa, koska mielihoiteinen kuluttaminen ja heräteostoksista tuleva positiivinen tunne on asia jota ihminen tavoittelee. Ihmisaivoja ei ole rakennettu pitkäjänteisyyteen vaan hetkellisen mielihyvän tavoitteluun, jota pitkäaikaissäätäminen ei tarjoa. Samojen asioiden kanssa kamppailevat mm. tupakoitsija, uhkapelaaja tai laihduttaja aivojensa palkitsemisjärjestelmää vastaan, hetkelliset mieliteot tuhoavat pitkän tähtäimen suunnitelmaa. Pitkän aikavälin säästämisen haasteeksi muodostuvat juurikin ajattelematon ostokset. (Puttonen 2009, 15-19.)

Yhdysvaltalainen tutkija Hal Hershfield ryhmineen (2011, 30-43.) on huomannut mielenkiintoisen piirteen ihmisen pitkäaikaissäätämistä koskevassa tutkimuksessaan. Ne henkilöt jotka kykenevät säästämään pitkällä aikavälillä enemmän pystyvät myös samaistumaan 60-vuotiaaseen minäänsä ja tekemään parempia sekä tuottoisampia päätöksiä kuin ne, jotka eivät pysty ajattelemaan tarpeeksi pitkällä aikajänteellä ja ovat herkkiä kuluttamaan rahansa. Nuorelle esitetty vanhennettu versio omasta valokuvastaan riittää, että henkilö kykenee tekemään kannattavampia päätöksiä elämässään ajatellen pitkää aikaväliä, kuin henkilö jolle ei ole näytetty vanhennettua valokuvaa.

4 Pitkäaikaissäätämisen vaatimukset

Pitkäaikaissäätäjän tulee aloittaa erilaisten sijoitusmahdollisuuksien kartoittaminen ja miettiä omia mieltymyksiään sekä asioita, joista jo jotain valmiiksi tietää tai on edes kuullut. Sijoituskohteiden valintakriteereinä tulee erityisesti pohtia omaa sijoittajaprofiiliaan ja tutkia mitä tuntee. Epävarmuus viestii tietämättömyydestä ja uusien asioiden kohtaamisesta, jolloin kannattaa aloittaa varovaisesti. On parempi ensin harjoittaa taitojaan pienemmän riskin sijoituskohteilla, jotka ovat suunnattavissa helpommin uudelleen. Ensialkuun aloittelevan sijoittajan onkin syytä pohtia mitä tämä tarkoittaa konkreettisten toimenpiteiden kannalta. Esimerkiksi mikä on sijoituksen suunniteltu pituus, koska varojen sijoittaminen on aivan eri asia kun verrataan sijoittamista kuukausiksi tai vaikka eläkepäivien varalle monen kymmenen vuoden päähän. Yleensä tuotto-odotusten kasvaessa myös riski varojen negatiiviselle kehitykselle kasvaa ja samoin toisinpäin, kun tuotto-odotukset ovat matalat niin sitä pienemmän riskin joutuu ottamaan varojen menettämisen kannalta. (Puttonen 2009, 15-16).

4.1 Sijoittamisen aloittaminen

Tuotto-odotukset määrittävät kunkin sijoittajan profiilia. Toiset ottavat enemmän riskejä ja hakevat korkeita tuottoja varoilleen sen varjolla, että voivat menettää kaiken. Kun taas toisten tarkoituksena on vältellä tappioita ja samalla tyytyä pienempiin tuottoihin. Tässä tulee vastaan kunkin persoonan riskinkantohalukkuus ja -kyky. Tärkeintä on miettiä omaa osaamista ja kuinka paljon aikoo nähdä vaivaa. (Puttonen 2009, 15-16.)

Usein sijoittamisen vaivasta luovutaan heti aloittamisen jälkeen, valitaan helpoin tie ja ostetaan varainhoito palveluntarjoajalta tai sijoitusrahastolta. Maksut vaihtelevat paljon ja kunnan tuottoja kulujen jälkeen ei taata edes tällä keinolla. Nykyään suorien osakesijoitusten tekeminen itse omalta kotikoneelta on helppoa ja vaivatonta, mutta ennen kaikkea edullista. Omien tuottojen muutokin on syytä miettiä etukäteen, että nostaako ulos korko-, osinkotuotoja vai kenties myyntituloja ja -voittoja. (Elo 2007, 11-14.)

Sijoittajan kannattaa tankata itseensä tietoa eri sijoituskohteista ja seurata aktiivisesti valitsemiensa kiinnostavien osakkeiden, rahastojen, joukkovelkainakirjojen ja indeksien sekä yleisen finanssi- ja markkinatalouden kehitystä. Näistä sijoittajan tulee luoda itselleen laajalti hajautettu kokonaisuus, johon sisältyy erityyppisiä sijoituskohteita eri aloilta. Sijoituksia kannattaisi tämän lisäksi hajauttaa myös ajallisesti, jotta markkinavaihtelujen merkitys ei huojuttaisi kaikkia sijoitettuja varoja. (Leppiniemi 2008, 12-14.)

4.2 Sijoittamalla vaurautta

Perehtyminen markkinatalouden kiemuroihin ja eri sijoitusmuotoihin toimii hyvänä pohjana sijoittamisen aloittamiseen. Tietoa löytyy nykyään paljon eri lehdistä, Internet-sivuilta ja alan kirjallisuudesta. Sijoittamisella tarkoitetaan tässä yhteydessä varojen sijoittamista arvopaperimarkkinoille eikä esimerkiksi taiteeseen tai muuhun vastaavaan.

Sijoittamisella tarkoitetaan pääsääntöisesti pyrkimystä vaurastumiseen. Vaurastuminen mielletään kansan kielellä sanana rikastuminen, johon myös iso osa kansasta pyrkii keinolla kuin keinolla. Vaurastuminen alkaa yksinkertaisesti toimenpiteellä, jossa tulot ylittävät menot. Tämän jälkeen voidaan tehdä päätös miten ja mihin säästöt kohdistetaan. Tulee ajatella sijoitushorisonttia eli aikaa, tutkia lyhyt- ja pitkäaikaista tavoitetta ja tehdä suunnitelma säästämiselle. Lottovoitosta unelmoimisen varaan ei kannata tulevaisuuttaan riskeerata kun säästämällä vaurastuu varmasti. Säästämistä helpottamaan kannattaa sille valita kohde tai unelma jota tavoittelee. (Puttonen 2009, 15-16.)

Vaurastumiselle määritellään viisi vaihetta, joita noudattamalla oman talouden hallinta ja suunnittelu käy kätevästi. Vaurastuminen alkaa oman talouden tulojen ja menojen analysoinnilla sekä tämän hetkisen varallisuuden määrittämisellä, joiden pohjalta määritetään tavoitevarallisuus. Tulevan varallisuuden määrittäminen on kovin yksilöllistä ja se tulee tehdä omien taustojen, mieltymysten ja unelmien perusteella. Toinen tavoittelee miljoonia ja toiselle riittää muutaman sadan tuhannen euron varallisuus, tästä muodostuu summa, joka tulisi ylijäävistä varoista hiljalleen säästää. Jos esimerkiksi laittaa joka päivä säästöön yhden euron ja sijoittaa (verottomasti) kuukauden välein sen 10 prosentin korolla arvopapereihin, niin eläkkeellä huomaa olevansa miljonääri. (Hämäläinen 2006, 11-13.)

Lähtökohtien ja tavoitteen määrittämisen jälkeen tehdään tarkka säästösuunnitelma. Tulojen ja menojen erotuksesta suurin osa tulisi sijoittaa ja hakea varoille korkeaa tuottoa. Säästämisen aloittamiselle ei ole kuin yksi ohje: aloita säästäminen heti, koska sijoitusaika ja korkoa korolle tuottaa varoille huikeaa lisäarvoa. (Puttonen 2009, 16.)

Seuraavaksi aloitetaan sijoitustoiminta, joka vaatii itsekuria ja tavoitteeseen pyrkimistä. Suunnitelma antaa raamit, joita noudattamalla sijoittaminen on helpompaa ja tavoitteeseen on todennäköisempi päästä, mutta vaurastuminen loppuu jos kulutus nousee tuloja korkeammaksi, joten hetkelliset mielijohteiset ostokset on syytä unohtaa. Toisaalta välillä voi jättää kuukausisijoituksen tekemättäkin ja palkita itseään, toisaalta ylimääräisistä varoista voi tehdä lisäsijoituksiakin. Säästösuunnitelman noudattaminen on kuitenkin muuten tarpeen. (Puttonen 2009, 16-19.)

Säästäjän tulisi huomioida oman säästösuunnitelmansa toimivuus suhteessa aikaisemmin asetettuun tavoitteeseen ja sitä tulisi tarpeen mukaan muuttaa kun säästäminen on edennyt pidemmälle. Tämän viidennen vaiheen tarkoituksena on toimia välianalysointina, jotta saadaan realistinen kuva tavoitteeseen pyrkimisestä ja sen onnistumisesta. Säästämiseen vaikuttavat kuitenkin tulojen ja menojen laskut ja nousut, jolloin vuosia sitten tehty säästämissuunnitelma vaatii päivittämistä. (Puttonen 2009, 15-19.)

4.3 Perustietoa sijoittamisesta

Ylimääräiselle varallisuudelle kannattaa hakea tuottoa arvopaperimarkkinoilta, koska korolla on valtava merkitys seisovan rahan tuottoon pitkällä aikavälillä. Arvopaperimaailma on monelle kaukainen käsite ja usein se mielletään rikkaiden touhuksi. Kyseessä on kuitenkin tavallisten ihmisten säästämismuoto ja korkeampien tuottojen tavoittelun mahdollistava paikka. Säästöt voidaan sijoittaa useisiin erilaisiin kohteisiin. (Puttonen & Repo 2007, 15-18.)

4.3.1 Osakesijoitukset

Osakesijoituksia tehdään palveluntarjoajan välityksellä arvopaperipörssiin. Suoria osakesijoituksia yleensä kannata tehdä kovin pienillä summilla, koska tällöin hajautus ei onnistu tehokkaasti ja kulut voivat viedä ison osan tuotoista. Ideaalia olisi muutaman kymmenen tuhannen euron sijoitusvarallisuus jos harkitsee suoria osakesijoituksia. (Puttonen & Repo 2007, 19.)

Osakkeenomistaja sijoittaa rahansa sekä osakkeeseen että samalla yritykseen, jolloin hänestä tulee varsinaisesti yksi omistajista. Osakkeen arvon määrittää yrityksen arvo, menestys ja talousnäkyvät. Osakkeilla voidaan hakea tuottoa sijoitetulle pääomalle kahdella eri tavalla, kurssinousulla ja osinkotuotoilla. Kurssinousu tarkoittaa osakkeen hinnan nousua, jolloin myytävästä osakkeesta saadaan enemmän kuin siitä jouduttiin maksamaan. Osinkotuotot tarkoittavat yrityksen liiketoiminnastaan tekemien voittojen jakamista osakkeenomistajille. Osakeyhtiön tehtävänä kun on tuottaa voittoa. (Puttonen 2009, 29-31.) Osinkovero pörssiyhtiön osingosta on 21 prosenttia.

4.3.2 Rahastosijoitukset

Rahastosijoituksia voi tehdä suoraan Internetin ja puhelimen välityksellä, mutta se onnistuu myös rahastoyhtiössä käymällä. Rahastosijoitus on yhtä helppoa ja vaivatonta tehdä kuin perinteinen tilisiirto. Rahastoihin sijoittaminen onnistuu myös tasaisesti pienissä erissä, yleensä alkaen muutamasta kymmenestä eurosta kuukaudessa. Rahastosijoitusten peruseräteenä on sijoittaa asiakkaiden eli rahasto-osuuksien varat yhteisenä summana eri sijoituskohteisiin, jolloin hajautetaan riskiä ja saadaan kohtuullista tuottoa. Asiakas omistaa sijoittamansa summan kokoisen osuuden sijoitusrahaston arvosta. (Puttonen & Repo 2007, 73-75.)

Sijoitusrahastojen hyvänä puolena voidaan pitää niiden helppoutta ja esimerkiksi aloittelevan säästäjän säästösuorituksen ei tarvitse olla kovin suuri. Rahastoja löytyy markkinoilta paljon erilaisia, joilla on erilaiset suunnat ja tavoitteet. Osa sijoittaa esimerkiksi tietyn maanosan osakkeisiin tai vaikka luonnonvaroihin, osa voi sijoittaa jopa toisiin sijoitusrahastoihin. Rahastosijoituksista peritään aina palkkioita, joihin kannattaa perehtyä kunkin rahaston yhteydessä tarkemmin. (Puttonen 2007, 62-75.) Rahastosijoituksissa osingot saadaan verottomasti.

4.3.3 ETF eli indeksiosuudet

ETF:llä (Exchange traded fund = pörssissä noteerattu rahasto) eli indeksiosuudella tarkoitetaan sijoitussalkkua, joka on vastaavan kaltainen kuin sijoitusrahasto, mutta sen tuottojen perustana on jonkin indeksin seuraaminen. Indeksillä tarkoitetaan arvoa, joka määrittää jonkun tietyn asian arvon ja tämän arvon heilahteluiden perusteella määräytyy sitä seuraavan indeksiosuuden arvo. (Mikä on indeksi? 2012.)

Indeksirahastot eivät tee aktiivisesti kauppaa, jolloin hallinnointipalkkio on pienempi ja kulut pysyvät kokonaisuudessa alhaisina. ETF-osuuksia on maailmalla vielä kohtuullisen vähän ja Suomessa ainoastaan yksi, SLG OMX Helsinki 25 (LIITE 3). Ulkomaisissa osuuksissa tulee myös olla tarkkana kulujen eli pörssivälittäjän palkkioiden kanssa, koska ulkomaille tehtävät toimeksiannot tulevat pääsääntöisesti kalliimmiksi kuin kotimaisen arvopaperipörssin kohdalla. ETF:n tuotonmaksusta (osinko) menee 30 prosentin pääomavero vuonna 2012. (Puttonen 2007, 165-168.)

Näitä kaikkia säästämisvaihtoehtoja verotetaan luovutusvoittojen osalta vuoden 2012 säädösten mukaisesti 30 prosentin pääomaverolla ja pääomatulojen ylittäessä vuodessa 50 000 euroa niin vero nousee 32 prosenttiin. On myös mainittava, että näihin kaikkiin vaihtoehtoihin voidaan sijoittaa palveluntarjoajakohtaisesti vaihdellen vuonna 2010 lanseeratun pitkäaikaissäästämistuotteen sisällä, joka tunnetaan paremmin nimellä PS-tili. (PS-säästöt 2010.)

5 PS-tilit

PS-tili on yleisesti käytössä oleva käsite uudesta vapaaehtoisesta eläkesäästötilistä eli sidotusta pitkäaikaissäästötilistä. PS-tilit tulivat markkinoille 1.4.2010 täydentämään vaihtoehtona eläkevakuutuksia, jotka paljastuivat vuosien jälkeen säästäjälle pahimmillaan huonosti tuottaviksi. Perusidea PS-tilien lanseeraukselle on juuri se, että tällä kertaa suurin hyötyjä on asiakas eikä palveluntarjoaja. PS-tilien ideana on tarjota laajempi säästömuotojen paketti kuin eläkevakuutukset tarjoavat.

Tuottoa haetaan palveluntarjoajakohtaisesti mm. suorista osakesijoituksista, rahastoista, määräaikaistalletuksista, indeksilainoista, joukkovelkakirjoista tai ETF:sta (Exchange-Traded Fund). Palveluntarjoajan kanssa voidaan myös erikseen sopia säästökohteista, jos asiakas ei ole itse kiinnostunut hoitamaan sijoitussalkkuaan, tässä tapauksessa kulut tietenkin nousevat ja vaikutus tuottoon sekä eläkkeeseen ovat tuntuvia. (PS-säästöt 2010.)

5.1 PS-tilien suosio

PS-tilejä on 1.4.2010 ja vuoden 2011 lopun välisenä aikana avattu 18 644 kappaletta, kun vanhojen eläkevakuutusten vuosittainen tahti ennen lakiuudistusta oli n. 60000 kappaletta (Suomen Pankki 2011). PS-tilit otettiin vastaan todella kriittisesti ja eläkevakuutusten maine kalliina ja huonosti tuottavina painoivat PS-tilien mainetta, jolloin sopimuksia ei ole uskallettu solmia. PS-tilit ovat olleet yleisenä puheenaiheena talousalanlehdissä ja -julkaisuissa. Alan asiantuntijat ovat suhtautuneet tileihin pääsääntöisesti varauksella, mutta niille löytyy myös arvostettuja tukijoita. (Eläkesäästämisen suosio romahtanut ennätysalas 2011.)

Suosioon vaikuttavat palveluntarjoajien vähäinen mainostaminen. PS-tilit eivät ole kovinkaan tuottava tuote palveluntarjoajalle, joten näkyvyys on sen mukaista. PS-tilien markkinaosuutta hallinnoiva Sampo on sen sijaan mainostanut Kissanpäivät-eläkesäästöpakettiaan useissa eri medioissa ja ollut näkyvillä ehdottomasti eniten, siitä kielii huima markkinaosuus 51 prosenttia. (Sampo pankki 2011.)

Suurimmat suosion nakertajat ovat olleet pitkä varojen nostoaika (jopa 10 vuotta), epätietoisuus tulevaisuuden verotuksesta ja lakisääteisestä eläkeiästä. Yleisesti eri medioissa käytävä keskustelu ja mielipiteiden ilmaisu pureutuu seikkoihin, joilla ei ole merkitystä säästäjälle ja niissä unohdetaan faktat, mm. yleisenä säästöaikana pidetään usein 15-20 vuotta eli eläkkeen säästäminen alkaisi vasta yli 40-vuotiaana ja nostoaikaa arvostellaan liian pitkäksi sen ollessa tällä hetkellä (2012) 6-10 vuotta. (Lounasmeri 2011.)

5.2 Sidottu pitkäaikaissäästäminen (PS-sopimus)

Vanhoissa eläkevakuutuksissa on epäselvyyksiä palveluntarjoajien kuluista ja tuotoista. Kulut pääsääntöisesti söivät tuotot ja suuria hyötyjiä ovat olleet palveluntarjoajat. PS-lain voimaantuloa edesauttoi eläkevakuutusten epäonnistuminen ja ihmisten vähäinen luotto niihin. Palveluntarjoajaa ei kaikissa tapauksissa voinut vaihtaa ja säästäjän kuollessa eläkevakuutuksen säästöt jäivät palveluntarjoajalle. PS-laki määrittää palveluntarjoajan veloitteet, jotka koskevat etenkin kuluja ja läpinäkyvyyttä. (Finanssivalvonta 2010.)

PS-säästäjä tekee talletuksia avaamalleen säästämistilille, jolta varat sijoitetaan erilaisiin sijoituskohteisiin. PS-sopimus tehdään talletuspankin, sijoituspalveluyrityksen tai rahastoyhtiön kanssa. Sopimuksessa on sitovia seikkoja, joita on syytä tarkastella ennen lopullista sopimuksen allekirjoittamista. Varat ovat nimensä mukaisesti sidottuna lakisääteiseen eläkeikään asti PS-tilillä ja nostoaika on määritelty. (Finanssivalvonta 2010.)

PS-sopimuksen solmimisen yhteydessä voidaan myös sopia erilaisista lisäpalveluista. Vaihtoehtoisesti säästäjä hoitaa kaiken PS-tilillä tehdyt toimenpiteet itse tai hän voi myös solmia erilaisia säästämissopimuksia palveluntarjoajan kanssa, jolloin palveluntarjoaja hoitaa osan tai kaikki toimenpiteet. Kaikki lisäsopimukset ja -palvelut nostavat kuitenkin kuluja ja tuotto-olettama pienenee. PS-sopimuksen alaisella säästämistilillä tuottoa voidaan hakea palveluntarjoajakohdaiset rajoitukset huomioiden, sijoittamalla varoja osakkeisiin, rahastoihin, indeksiosuuksiin, joukkovelkakirjalainoihin tai pitää tilillä riskittömänä rahana. (Finanssivalvonta 2010.)

PS-sopimus solmitaan palveluntarjoajan kanssa ja PS-laissa on määritelty vaatimukset palveluntarjoajalle, jotta säästäjälle annetaan tarpeeksi selkeä kuva sopimuksen kuluista. Sopimukseen tulee tutustua perusteellisesti ennen allekirjoittamista, koska palveluntarjoajien PS-tuotteet vaihtelevat merkittävästi toisistaan. (Finanssivalvonta.fi 2010.)

Laki pitkäaikaissäätämisestä määrittää PS-sopimukseen nostoaikataulun. Nostot alkavat lakisääteisessä eläkeiässä (nyt 63 vuotta). Tilin voi nostaa tyhjäksi 6-10 vuodessa, mutta enimmäisaikaa ei ole kuitenkaan määritelty. Vuotuinen nostosumma on rajoitettu siten, että säästösumma jaetaan nostovuosilla, eli yleensä kymmenellä. Ihmisten elinajan odotetaan nousevan jatkuvasti, joten eläkkeelläoloaikakin kasvaa samalla. Kymmenen vuoden nostoaikaa voidaan pitää miniminä elinaikaan verrattuna ja todellisuudessa puhutaan 20 - 30 vuoden nostojasta tasaisella nostotahdilla. Parhaimmassa tapauksessa eläkkeellä elää pelkillä tuotoilla ja pääoma säilyy entisellään esimerkiksi perinnöksi. Varojen ennenaikainen nostaminen ja kertanosto ovat mahdollisia myös elämän erilaisissa kriisitilanteissa, joiksi on nimetty ainakin avioero, perheenjäsenen kuolema, pitkäaikainen työttömyys tai jokin vakava sairaus. (Finanssivalvonta 2010.)

5.3 PS-tilin verotus

Vuonna 2012 PS-säästämiseen vaikuttaa ainoastaan pääomaverotus, joka tarkoittaa säästövaiheessa valtion vuosittaista verotukea PS-tilille ja kannustetaan ihmisiä varautumaan eläkeaikoihin. Verotus voi muuttua vuosikymmenien varrella suuntaan tai toiseen, joten pyrkimyksenä on olla antamatta liikaa huomiota itse veroprosenteille. (PS-tili 2011.) Pääomaveron nostamisesta puhutaan jatkuvasti uhkakuvana PS-tilien yhteydessä, mutta muiden maiden

esimerkkien ohjeistamana tämäkään ei loputtomiin onnistu, koska tällä tulisi olemaan valtava merkitys varakkaiden siirtymisenä ulkomaille alhaisemman verotuksen perässä. Liiallisella verottamisella ajetaan myös kotimaassa toimivat yritykset ja niiden omistajat ahtaalle, jolloin työpaikatkin alkavat olla vaakalaudalla yritysten siirtäessä toimintaansa muualle kun kotimaisten sijoitusten määrä tipahtaisi rajusti. On olemassa joitain maita tälläkin hetkellä, jotka eivät verota Suomesta tulevia eläkkeitä, yksi näistä on Marokko. PS-tilin tuotto verotetaan kuitenkin aina Suomesta vaikka nostaja olisikin ulkomailla. (Eläkeläiset muuttavat veroja paikkoon Marokkoon 2010.)

Euroopassa ja maailmalla on erilaisiakin näkemyksiä pääomaveron suuruudesta kun esimerkiksi Suomen ja Ruotsin pääomatuloveroprosentti 30 on korkeimpia, niin Virossa se on 35 prosenttia (mutta osingot verovapaita), Saksassa 28 prosenttia, Italiassa 27,5 prosenttia, Bulgariassa 10 prosenttia, Latviassa 15 prosenttia ja Singaporessa ei parhaimmillaan ole ollenkaan pääomatuloverotusta. Veronkorotuksissa tulisikin olla maltillinen, koska vaihtoehtoja löytyy. (Shaxson 2011.)

5.3.1 Verotus säästövaiheessa

Vapaaehtoista eläkesäästämistä kannustaa valtion antama verotuki. Verotuki on sidottu pääomaveroprosenttiin ja sitä saa vuosittain enintään 5000 euron säästö määrään asti. Vuoden 2012 pääomaveroprosentilla tämä tarkoittaa, että verotuki on 1500 euroa (30 %) eli oman rahan osuus on vain 3500 euroa vuodessa ja tuottoa kertyy täydelle 5000 eurolle. Pääomaveroprosentin kasvulla on siis vain positiivinen vaikutus PS-tilin varoihin säästöaikana ja se kasvattaa PS-tilin hyötyä verrattuna arvopaperisijoituksiin PS-tilin ulkopuolella. (PS-tili 2011.)

Säästöaikana ei myöskään koidu minkäänlaisia veroseuraamuksia luovutusvoitoista tai osinkotuloista. Osinkojen verottomuudesta on ajan mittaan suuri hyöty, sillä niiden merkitys tuottojen kokonaismäärästä nousee suureksi (pörssiyhtiöstä saatavan osingon vero on 21 % vuonna 2012) ja se mahdollistaa uusien osakeostojen tekemisen tiheämmin kuin normaalissa PS-tilin ulkopuolisessa arvopaperikaupassa. Verottomuus tehostaa korkoa korolle -ilmiön vaikutusta, joka on pitkäaikaissäästämisen paljon merkitsevä tekijä. PS-tili palkitsee säästämisen vaiheen verottomuudella aktiivisen arvopaperisalkun hoidon. (PS-tili 2011.)

5.3.2 Verotus nostovaiheessa

PS-tilin sijoituksista ja tuotoista maksetaan veroja vasta nostovaiheessa eli lakisääteisen eläkeajan täytyttyä (63 vuotta vuonna 2012) varojen ulosnoston yhteydessä. Vuoden 2012 pääomaveroprosentin mukaisesti maksetaan 30 prosenttia veroja alle 50000 euron ja 32 prosenttia 50000 euron ylimenevistä pääomatuloista vuodessa. On myös väläytelty verouudistusehdotusta, jossa yli 100 000 euron pääomatuloja verotettaisiin 34 prosentin mukaisesti. (PS-tili 2011.)

Nostovaiheen veroprosentilla ei kuitenkaan ole suurta merkitystä jos sijoitukset ovat tuottaneet tarpeeksi ison potin. Se tulisi koskettamaan PS-tilin ohella yhtäläillä kaikkia muitakin eläkesäästämismuotoja ja sijoituksia, joten PS-tilin ja muiden säästömuotojen asetelma pysyy ennallaan. PS-tilin tuotot säilyvät verottomina nostovaiheen aikanakin, joka vaikuttaa huomattavasti edelleen kertyviin tuottoihin ja näin ollen verojen viemä osuus ei tunnu niin suurelta. Liitteenä havainnollistavia laskelmia mahdollisten veronkorotusten vaikutuksista nettoeläkkeen määrään (LIITE 2).

5.4 Tuotto-odotukset eri lähtökohdista

Aika on pitkäaikaissäästämisen tuotto-odotusten määräävä tekijä. Mitä pidempi säästöaika eli mitä nuorempana PS-tilille säästäminen alkaa sitä suurempi tuotto on odotettavissa. PS-tiliellä on valtava potentiaali eläketulojen moninkertaistamiseksi. Tuotto-odotukset ovat jokaisen henkilökohtaisten mieltymysten mukaan valittavissa. Sijoitukset voivat olla matalarisempiä hajautettuja rahastosijoituksia tai voidaan hakea korkeammalla riskillä suurempia tuottoja esimerkiksi suorista osakesijoituksista. Tärkeintä on aloittaa säästäminen nuorena ja sen jälkeen huolehtia sijoitusten kohdentamisesta hyvätuottoisiin vaihtoehtoihin.

5.4.1 Tasaisesti säästäen

Esimerkkilaskelmien taustana on käytetty ajatusta, jossa PS-tilille säästäminen alkaa 25-, 35- ja 45-vuotiaana ja säästösumma pysyy samana aina lakisääteiseen eläkeikään saakka. Ensimmäinen taulukko (Taulukko 3) kuvaa kuukausittaista säästösummaa, jolla 25-vuotiaana aloitettuna päästään miljoonaan euroon oletettavaan lakisääteiseen eläkeikään (65 vuotta) mennessä. Tuottoprosentin tärkeyttä korostavat lisäksi laskelmat 7 ja 8,5 prosentin tuottoolettamilla. Ohessa myös samalla säästösummalla 35- ja 45-vuotiaana aloitetun säästämisen vastaavat tilastot.

IKÄ (v.)	25	25	25	35	45
SÄÄSTÖAIKA	40 vuotta	40 vuotta	40 vuotta	30 vuotta	20 vuotta
KORKO	10 %	8,5 %	7 %	10 %	10 %
SÄÄSTÖ / KK	181 €	273 €	407 €	181 €	181 €
OMA OSUUS / KK	127 €	191 €	285 €	127 €	127 €
OMA OSUUS YHT.	60 816 €	91 728 €	136 752 €	45 612 €	30 408 €
VEROTUKI	26 064 €	39 312 €	58 608 €	19 548 €	13 032 €
SÄÄSTÖAJAN TUOTTO	915 718 €	871 632 €	806 229 €	307 466 €	86 304 €
YHTEENSÄ	1 002 598 €	1 002 672 €	1 001 589 €	372 626 €	129 744 €
NOSTOAIKA (v.)	20	20	20	20	20
NOSTOAJAN TUOTTO	1 839 880 €	1 398 389 €	1 030 913 €	683 810 €	238 095 €
TUOTOT YHTEENSÄ	2 842 478 €	2 270 021 €	2 032 502 €	1 056 436 €	367 839 €
PÄÄOMAVEROT (30%)	852 743 €	720 318 €	609 751 €	316 931 €	110 352 €
ELÄKE / KK	8 291 €	7 003 €	5 928 €	3 081 €	1 073 €

Taulukko 3: Kuukausittainen säästäminen miljoonaan (Pitkäaikaissäästäminen 2012).

Taulukoista jälkimmäinen kuvaa verotuen maksimimäärän mukaisen kuukausittaisen säästösumman (n. 410 €) tuottamaa vapaaehtoisen eläkkeen määrää 20 vuoden eläkeajaksi. Korkona on käytetty 10 prosenttia, koska se on ollut inflaation jälkeen pörssin historiallinen kokonaiskehitys vuosina 1912 - 2007. (Toivonen 2009). 10 prosentin tuotto-olettamaa voidaan myös käyttää siitä syystä, että PS-tilin tuottoja ja osinkoja ei veroteta säästövaiheessa. Laskelemissa (Taulukko 4) on huomioitu yhden prosentin merkintä- ja lunastuspalkkio, muita kuluja ei ole huomioitu.

IKÄ (v.)	25	35	45
SÄÄSTÖAIKA	40 vuotta	30 vuotta	20 vuotta
KORKO	10 %	10 %	10 %
SÄÄSTÖ / KK	410 €	410 €	410 €
OMA OSUUS	137 760 €	103 320 €	68 880 €
VEROTUKI	59 040 €	44 280 €	29 520 €
SÄÄSTÖAJAN TUOTTO	2 074 278 €	696 469 €	195 496 €
YHTEENSÄ	2 271 078 €	844 069 €	293 896 €
NOSTOAIKA (v.)	20	20	20
NOSTOAJAN TUOTTO	4 167 684 €	1 548 962 €	539 331 €
TUOTOT YHTEENSÄ	6 438 782 €	2 393 051 €	833 247 €
PÄÄOMAVEROT (30%)	1 931 629 €	717 909 €	249 968 €
ELÄKE / KK	18 780 €	6 980 €	2 430 €

Taulukko 4: Kuukausittainen säästäminen mukailen (Pitkäaikaissäästäminen 2012).

Tuloksista ei ole vähennetty pääomaverotuksen kasvua 32 prosenttiin vuotuisesta 50000 euron ylimenevästä osasta. 18 780 euron kuukausieläkkeestä se lohkaisisi 292,3 euroa enemmän. Eli nettoeläke olisi 18 488 euroa kuukaudessa.

Alla olevasta taulukosta (Taulukko 5) huomataan tuotto-prosentin tärkeys kun puhutaan vuosikymmenien mittaisesta säästämisestä. Tuottoprosentin laskiessa kolmella kuukausieläke tippuu noin 70 prosenttia 40 vuoden säästöajalla, koska pääoman kaksinkertaistuminen hidastuu 7,2 vuodesta kymmeneen.

IKÄ (v.)	25	35	45
KORKO	7 %	7 %	7 %
TUOTOT YHTEENSÄ	2 047 484 €	968 802 €	339 398 €
PÄÄOMAVEROT (30%)	614 245 €	290 641 €	126 137 €
ELÄKE / KK	5 972 €	2 826 €	1 226 €

Taulukko 5: Kuukausittainen säästäminen 7 prosentilla mukailen (Pitkäaikaissäästäminen 2012).

Laskelmien perusteella voidaan todeta muutama tärkeä seikka, jotka PS-tilin omistajan tulee huomioida säästämisen ja nostamisen aikana. Ensinnäkin ajan merkitys tuotto-olettamalle on valtava. Kymmenen vuotta aiemmin aloitettu säästäminen antaa valtavasti enemmän rahaa eläkkeelle. Toiseksi korkoprosentista tulee pitää huolta. Sijoituksille tulisi aktiivisesti hakea vähintään 10 % tuottoa, koska sen ansiosta eläkesäästöjen kasvu kipuaa uskomattomiin luke-miin verrattuna pienempiin korkoihin. Kymmenen prosentin tuotto-olettamaa voidaan pitää realistisena, koska PS-tilillä ei makseta veroja tuotoista säästöaikana.

5.4.2 Kertasijoitus

Esimerkkinä 25- ja 35-vuotiaat henkilöt sijoittavat PS-tilille kertasumman ja hoitavat sitä 7 tai 10 prosentin tuotto-olettamalla. Korkona on käytetty 10 prosenttia, koska se on ollut inflaati-on jälkeen pörssin historiallinen kokonaiskehitys vuosina 1912 - 2007. (Toivonen 2009.)

Taulukoiden ideana on havainnollistaa, mitä tapahtuu 30 ja 40 vuodessa kertasummana PS-tilille sijoitetuille varoille kun lakisääteisen eläkeiän oletetaan olevan 65 vuotta ja elinajanodote miehillä noin 85 ja naisilla noin 90 vuotta, jolloin eläkkeellä ollaan yhä useam-min yli 20 vuotta. (Eläketurvakeskuksen raportteja 2011.) Taulukoista nähdään, kuinka tärke-ää (Taulukko 6) on aloittaa säästäminen nuorena ja huolehtia sijoitusten tuotosta. Korkopro-sentin tippuessa kymmenestä seitsemään, alkupääoman tulisi olla kolme kertaa suurempi, jotta päästäisiin miljoonaan 40 vuoden säästöajalla. Kertasijoitusten lukuihin sisältyy myös vuosittainen verotuki (1500 euroa) ja kertasumman voidaan jakaa kahdelle vuodelle, jolloin ensimmäinen sijoitus tapahtuisi joulukuussa ja toinen seuraavan vuoden tammikuussa, vero-tuen määrä olisi yhteensä 3000 euroa.

IKÄ	SÄÄSTÖAIKA	KORKO	KERTASIJOTUS	TUOTOT	YHTEENSÄ
35	30 vuotta	10 %	57 320 €	942 880 €	1 000 200 €
35	30 vuotta	7 %	131 400 €	868 850 €	1 000 250 €

Taulukko 6: Kertasijoitus miljoonaan 35-vuotiaana (Danskeinvest.fi 2012).

Eläkesäästämisen aloittamista ei kannata lykätä yhtään. Katuminen tulee todella kalliiksi, kuten voimme havaita kymmenen vuoden merkityksen näistä kahdesta taulukosta (Taulukot 6 ja 7). Kun säästöaika on 10 vuotta pidempi, niin sijoitettavan summan ei tarvitse olla kuin noin kolmanneksen suuruinen.

IKÄ	SÄÄSTÖAIKA	KORKO	KERTASIJJOITUS	TUOTOT	YHTEENSÄ
25	40 vuotta	10 %	22 100 €	978 130 €	1 000 230 €
25	40 vuotta	7 %	66 800 €	933 494 €	1 000 294 €

Taulukko 7: Kertasijoitus miljoonaan 25-vuotiaana (Danskeinvest.fi 2012).

Korkoprosentin tippuessa kymmenestä seitsemään, alkupääoman tulisi olla kolme kertaa suurempi, jotta päästäisiin miljoonaan 40 vuoden säästöajalla. PS-tilien tuotot säilyvät verottomina myös nostoaikana, joten säästäjän kannattaa hoitaa sijoituksiaan samoin tuotto-odotuksin kuin varsinaisella säästöajallakin. Nettoeläkkeen määrät näkyvät alla olevassa taulukossa (Taulukko 8). Tässäkin huomionarvoista on tuotto-prosentin merkitys.

IKÄ	NOSTOAIKA	KORKO	SÄÄSTÖVARAT	TUOTOT	VEROT	ELÄKE / KK
65	20 vuotta	10 %	n. 1 000 000 €	1 839 880	852 743 €	8 291 €
65	20 vuotta	7 %	n. 1 000 000 €	1 031 951 €	610 365 €	5 934 €

Taulukko 8: Nostoaajan tuotto ja nettoeläke, 7-10 % mukaillen (Pitkäaikaissäästäminen 2012).

Nostoaikana tulevat tuotot mahdollistavat eläkkeen pysyvän korkeana koko elinajan ja eläminen pelkillä tuotoilla on mahdollista, jolloin varsinainen pesämuna säästyy vaikka perinnöksi tai jos sattuu elämään pitkään, niin on varaa käyttää yksityisiä terveydenhoitopalveluita ja elää sellaista elämää kuin on aina halunnut. Terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon kustannukset nousevat iän myötä yhä korkeammiksi. (Lassila, Määttä & Valkonen 2007, 8.)

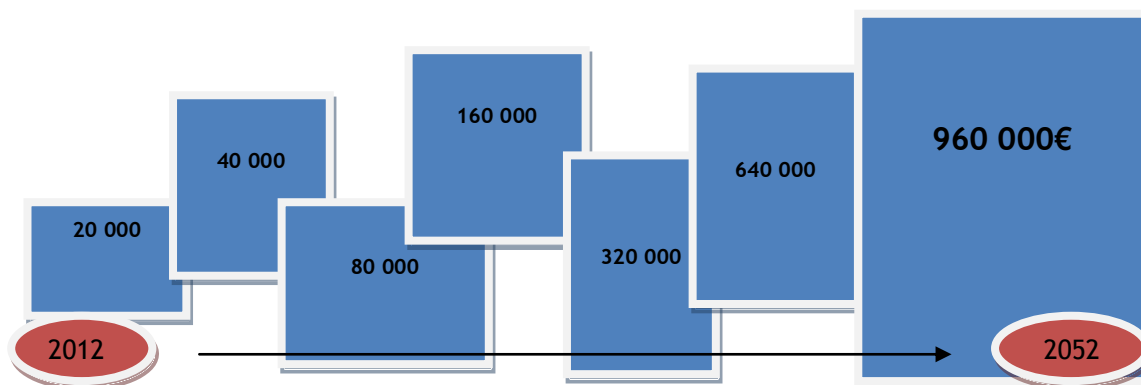
Seuraavassa on Helsingin pörssin kymmenen viimeisimmän vuoden kurssikehitys (Kuvio 1), josta näemme kurssin heilahtelut. Tämä graafi tukee PS-tilillä tehtyjen sijoitusten 10 prosentin tuotto-olettamaa, koska kaikista suurimmista laskusuhdanteista on ollut viitteitä jo etukäteen ja niiden ennakointi olisi mahdollistanut hyödyn noususta ja välttämisen arvonlaskusta. Nämä nousu- ja laskusuhdanteet mahdollistavat myös useamman kymmenen prosentin tuoton vuodessa, jolloin ei ole väliä vaikka 2-3 vuoteen ei olisi tuottoa lainkaan (esimerkiksi taantuma) ja silti pysyttäisiin 10 prosentin vuotuisessa keskituotossa.

Kuvio 1: Helsingin pörssin kehitys 2002-2012 mukailen (Taloussanommat 2012).

5.5 Pääoman kaksinkertaistuminen

Pääoman kaksinkertaistumisella on valtava merkitys tuotoille. Säästäjän tuleekin pitää huolta sijoitusten tuotto prosentista, jotta kaksinkertaistuminen olisi mahdollisimman nopeaa. Pääoman kaksinkertaistumisen mahdollistaa korkoa korolle -periaate. Etenkin viimeisillä kaksinkertaistumisilla on suuri vaikutus pääoman kasvuun. Pääoman kaksinkertaistumisen kaava: $72 / \text{korkoprosentti} = \text{kaksinkertaistumiseen menevät vuodet}$. Esimerkiksi 40 vuoden säästöajalla ja 10 prosentin tuotto-olettamalla 20 000 euron pääomalle käy alla olevan kuvion (Kuvio 2) mukaisesti, kun pääoma kaksinkertaistuu 7,2 vuoden välein.

Kuvio 2: Korkoa korolle - ilmiö

6 Palveluntarjoajan valinta

Markkinoille ilmaantui ripeästi suurimpien pankkien PS-tilit kun ne vuoden 2010 huhtikuussa lanseerattiin. Siitä eteenpäin tasaiseen tahtiin on ilmaantunut kymmenkunta palveluntarjoajaa lisää (PS-säästöt 2011). Niiden PS-tilit eroavat toisistaan jonkin verran ja kuluttajan näkökulmasta erityisesti kiinnostavat kulut ja mihin rahat voidaan PS-tilin sisällä sijoittaa. Samalla arvioidaan kulujen läpinäkyvyyttä, mutta pääajatuksena on keskittyä palveluntarjoajien PS-tuotteiden eroihin ja nimenomaan veloitettaviin kuluihin.

Uuden pitkäaikaissäästämistilin palveluntarjoajia on jo useampikin, joilla kaikilla on toisistaan eroavat PS-tuotteet ja näistä rajattiin vertailuun mukaan viisi suurta ja tunnettua rahoitusyhtiötä: Sampo, Nordea ja OP-Pohjola sekä FIM ja pintapuolisesti tarkasteltuna muista palveluntarjoajista eroava Tapiola. Suurimman markkinaosuuden on vienyt Sampo, jolla on hieman yli puolet kaikista avatuista PS-tilistä. (Kilpailuvirasto 2011.) Tätä voidaan selittää ainakin aktiivisella mainonnalla ja muiden palveluntarjoajien näkymättömyydellä. Asiakkaista ei kilpailla samalla tavalla, koska PS-tili ei ole niin kannattava tuote palveluntarjoajille kuin esimerkiksi vanhat eläkevakuutukset. Seuraavaksi esitellyt hinnat ovat palveluntarjoajien vuoden 2012 hinnastoista.

6.1 Sampo

Sampo käyttää PS-tilistään nimeä Kissanpäivät säästösopimus. Sampo ei veloita minkäänlaisia avaus-, säästämisen- tai hoitopalkkioita vaan ainoastaan sijoituskohteisiin liittyvät palkkiot. Osakkeiden osalta se tarkoittaa 0,25% (väh.8€) toimeksiannolta. Rahastoista veloitetaan normaalit rahastokohtaiset hallinnointipalkkiot, jotka ovat 0,1-1,7 prosentin luokkaa. Palveluntarjoajan vaihdosta peritään kiinteä 100 euron palkkio. Sampo ei veloita minkäänlaisia nostopalkkioita (Taulukot 9 ja 10). (Kissanpäivät 2012.)

6.2 Nordea

Nordeassa PS-tiliä kutsutaan PS-sopimukseksi. Nordean PS-tilillä voi vapaasti valita sijoituskohteet eli rajoituksia ei pääsääntöisesti ole ainakaan Suomen arvopaperikaupoissa. PS-sopimuksen avaus on maksuton eikä hoitokuluja ole lainkaan. Nordea veloittaa palveluntarjoajan vaihdosta yhden prosentin (1 %) varallisuuden arvosta sekä 50 euroa. Helsingin pörssin osakkeiden välityspalkkio verkkopankin kautta tehtynä on 0,2%. Rahastojen merkintä-, vaihto-, ja lunastuspalkkioita ei peritä Check-in-, Avain-, Premium- eikä Private Banking -asiakkailta, joihin lähes jokainen jotain omistava pankin asiakas kuuluu. (Nordea puhelinvaihe) Rahastoista peritään kuitenkin hallinnointipalkkio, joka vaihtelee rahastosta riippuen 0,7-1,9 prosentissa (Taulukot 9 ja 10). (PS-sopimus 2012.)

6.3 OP-Pohjola

OP-Pohjola kutsuu PS-tiliään PS-eläkesäästöksi. PS-eläkesäästön avaus on maksuton. OP-Pohjola ei ole ilmoittanut tarkkoja palveluntarjoajan vaihtokustannuksia, ne määräytyvät pankin mukaan todellisten kulujen mukaisesti. Osakkeiden toimeksiantomaksu on korkeimmillaan 0,25% + 8 euroa, mutta maksun määrä pienenee mitä enemmän on joutunut vuosineljänneksen aikana maksuja maksamaan. Rahastojen keskimääräinen hallinnointipalkkio on kahden prosentin luokkaa. OP-Pohjola perii myös nostomaksua 2 euroa /maksu maksusuunnitelman mukaisesti tai itsepalveluna ja neljä euroa/maksu konttorissa tai puhelinpalvelussa. OP-bonukset piilottavat pankin veloittamia maksuja, mutta parantavat myös PS-eläkesäästön kannattavuutta(Taulukot 9 ja 10). (OP-eläkesäästö 2012.)

6.4 FIM

FIMin PS-tilillä voidaan sijoittaa vapaasti yleisimpiin sijoituksiin. Ei hoitomaksua eikä nostomaksua, paitsi jos asiakas ei ole kahteen vuoteen tehnyt yhtään sijoitusta ja PS-säästövarojen arvo alle 5000 euroa. PS-sopimuksen muuttaminen on verkkopalvelussa ilmaista, muuten 50€/muutos. Siirto toiselle palveluntarjoajalle 1 prosenttia säästösummasta, vähintään 100e. Ainoastaan siis merkintä-, vaihto- ja lunastuspalkkiot, kaupankäyntipalkkiot, hallinnointi- ja säilytyspalkkiot: Harvakseltaan sijoittava: Kotimaiset arvopaperit 0,20 %/min.10€, pohjoismaiset arvopaperit 0,20 %/min.20€, ulkomaiset ETF-rahastot 0,25 %/min.20€. Useasti sijoittava: kotimaiset ja pohjoismaiset osakkeet ja etf:t 0,20 % -0,06 %, ulkomaiset ETF-rahastot 0,25 %-0,06 % (Taulukot 9 ja 10). (FIM-pitkä hinnasto 2012.)

6.5 Tapiola

Tapiola valikoitui mukaan vertailuun, koska se on lähtenyt PS-tilin tarjoajaksi huomattavasti muita palveluntarjoajia myöhemmin ja tuonut erilaisen tuotteen markkinoille. Tapiolan PS-tilillä on todella rajoitetut sijoitusvaihtoehdot. Heidän PS-tilillä voidaan sijoittaa ainoastaan eläkesäästötilille ja heidän omiin sijoitusrahastoihin. Suorat osake- ja muut arvopaperitoimeksiannot eivät ole mahdollisia. Tapiolan PS-tili onkin pintapuolisesti tarkasteltuna aivan erilainen kuin kilpailijoiden. Tästä johtuen tuotto-olettamien vertaaminen tulosten tueksi on välttämätöntä.

Tapiola veloittaa PS-tililtä nostettavista varoista yhden prosentin noston summasta. Palveluntarjoajan vaihtaminen maksaa 150 euroa. Rahastojen merkintäpalkkiota ei peritä, mutta normaalit hallinnointi-, lunastus- ja vaihtopalkkiot ovat voimassa olevan hinnaston mukaiset. Lunastuspalkkio vaihtelee (vuonna 2012) 0,5-1 prosentin välillä. Rahastojen vaihtamisesta veloitetaan myös samankokoinen 0,5-1 prosentin palkkio sekä hallinnointipalkkiot vaihtelevat 0,2 - 1,85 prosentin välillä (Taulukot 9 ja 10). (PS-sopimuksen esittely 2012.)

6.6 Vertailun tulokset

Palveluntarjoajien PS-tuotteet eivät eroa toisistaan juurikaan. Jokaisessa on mahdollisuus sijoittaa yleisimpiin sijoituskohteisiin, rahastot ovat kuitenkin rajoitettu palveluntarjoajan itse hallinnoimiin rahastoihin. Itse PS-tuotteissa ei ole sellaisia eroja, jonka perusteella voisi nostaa yksittäistä palveluntarjoajaa ylitse muiden. Näin vertailemalla PS-tilin avaamista harmitseva ei saa vielä mitään erityistä syytä avata tai olla avaamatta jonkun tietyn palveluntarjoajan tiliä. Suurimmat erot löytyvät Internet-sivujen ensivaikutelmasta ja monipuolisuudesta. PS-tileistä ei pääsääntöisesti kerrota perustietoja enempää, jotka eivät asiasta tietämättömälle riitä tekemään päätöstä palveluntarjoajan valitsemiseksi.

Jos palveluntarjoajan paketti ei enää miellytä tai kilpailijalla on paremmat ehdot niin palveluntarjoajaa voi vaihtaa. Vaihtamisen kustannukset eroavat eri palveluntarjoajilla jonkin verran. Yleisesti veloitetaan jokin tietty yksittäissumma ja mahdollisesti myös prosentuaalinen summa säästömäärästä. Markkinoilla vallitsee siis kilpailu, joka pitää palveluntarjoajat nöyrinä ja ajaa asiakkaan etua pitäen kulut kurissa. Asiakkaista tulee sitä tärkeämpiä mitä enemmän aikaa on kulunut ja säästöjä kertynyt. Alla on eritelty (Taulukko 9) palveluntarjoajien PS-tilien eroja.

Sijoituskohteet PS-tilillä						
Tuotenimi	Osakkeet	Rahastot	ETF	Talletustili	Indeksi-lainat	Joukkovelka- kirjalainat
Sampo Pankki Kissanpäivät	kyllä	kyllä*	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
Nordea PS- sopimus	kyllä	kyllä*	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
OP-Pohjola Eläkesäästö	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
FIM FIM-pitkä	kyllä	kyllä*	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
Tapiola PS- sopimus	ei	kyllä*	ei	kyllä	ei	ei
*Palveluntarjoajien omat rahastot						

Taulukko 9: Palveluntarjoajien PS-tilien vertailu

Palveluntarjoajien PS-tuotteiden kulut ja yleiset ehdot ovat yhteneväisiä, mutta erojakin löytyy. Kaikkien palveluntarjoajien PS-tilillä tehdyt toimeksiannot veloitetaan voimassaolevan arvopaperien toimeksiantohinnaston mukaisesti. Vertailu rajattiin kotimaisten toimeksiantojen hinnastoon, koska pääsääntöisesti ulkomaiset kohteet ovat kuluiltaan kalliimpia ja monimutkaisempia.

Palveluntarjoajan vertailu sekä valitseminen ovat työlästä ja aikaa vievää puuhaa. Vaivattommin tapa vertailla palveluntarjoajia on etsiä tietoa muualta kuin heidän omilta Internet-sivuiltaan. Konttorista voi pyytää myös hinnaston ja PS-tilin tuotto-olettamista laskelmia. Palveluntarjoajien tuotteiden kuluissa ei äkkiseltään tarkasteltuna huimia eroja ole, mutta vuosikymmenien saatossa prosentin osienkin merkitys on rahallisesti suuri. Seuraavaksi on eritelty (Taulukko 10) palveluntarjoajien PS-tilillä tehtyjen toimien perittäviä kuluja

PS-tilien kulut						
Tuotenimi	Osakkeet	Rahastot	ETF	Avaus- / säilytyspalkkiot	Palveluntarjoajan vaihto	Nos- tomak- su
Sampo Pankki Kissanpäivät	0,25%/väh. 8€	0,1-1,70%*	0,1-0,5%	ei	100 €	ei
Nordea PS-sopimus	0,2%/väh.8 €	0,7%-1,90%*	0,1-0,5%	ei	1% + 50 €	ei
OP-Pohjola Eläkesäästö	0,25%+8 €	0,5-2,0%*	0,1-0,5%	ei	Todelliset välittömät kulut	2€-4€/maksu
FIM FIM-pitkä	0,2%/väh.10€	0,6-1,7%*	0,1-0,5%	ei	1%/väh.100 €	ei
Tapiola PS-sopimus	-	0,2-1,85%*	-	ei	150 €	1 %/maksu
*rahastojen hallinnointipalkkio						

Taulukko 10: Palveluntarjoajien PS-tilien kulujen vertailu

Palveluntarjoajien vertailu paljasti muutaman seikan, joita kannattaa miettiä ennen kuin kirjoittaa nimeään sopimukseen. Oma pankki ei aina ole halvin, käyttäytymistä ohjaa tyytyväisyys tavallisten pankkipalvelujen toimintaan, totuus kuitenkin on, että pankki haluaa siivun jokaisen asiakkaansa varoista.

Vertailun PS-tilistä ehdottomasti positiivisin yllättäjä oli FIM-pitkä, jolla on edullisimmat kustannukset, monipuolisimmat Internet-sivut ja todella helppokäyttöinen online-kaupankäyntiohjelma. Täytyy myös todeta, että olen itse toisen pankin asiakas ja aion avata PS-tilin vuoden 2012 aikana, joten arviointini perustuu tuloksiin ja näillä perusteilla valintani olisi FIM. Heikoimmaksi palveluntarjoajaksi voidaan nimetä Tapiola kalleimmilla kuluillaan ja todella kapealla sijoituskohdetarjottimellaan. Tapiolan PS-tilin tuotto-olettama jää alhaisemmaksi kuin muiden, koska rahastoista peritään paljon kuluja.

7 Eläkkeen määrä muilla sijoitusmuodoilla

Pitkäaikaissäätämiseen on muitakin muotoja kuin PS-tilit. Alla olevista laskelmista ja taulukoista voidaan havaita ainakin suunta eri sijoitusmuotojen tuotoille pitkällä aikavälillä. Verotukselliset, palveluntarjoajakohtaiset ja muut tekijät mahdollistavat vain suuntaa antavien esimerkkien laskemisen. Laskelmien tarkoituksena on olla esimerkkinä pitkäaikaissäätämistä suunnittelevalle, jotta tarvittavien vertailujen tekeminen helpottuisi ja avaisi myös silmiä oikeasti tuottoisille säästämismuodoille.

7.1 Suorat osakesijoitukset

Suorien osakesijoitusten laskelmat on toteutettu samalla idealla kuin PS-tilin laskelmat. Ideana on sijoittaminen osakkeisiin kun säästetty summa on 5000 euroa ja tässä tapauksessa ei saa verotukea, niin 3500 euroa sekä PS-tilin ulkopuolella tulee ottaa huomioon verotustekijät (pääomaverot 30 prosenttia), jolloin maksimaalisen tuotto-olettaman ollessa 10 prosenttia, onkin suorien PS-tilin ulkopuolisten osakesijoitusten tuotto vain seitsemän prosenttia, koska oletettavasti osakesijoituksia myydään ja ostetaan säästövaiheessa. Tarkkaa laskelmaa ei voida tehdä, koska muuttuvia tekijöitä on niin paljon. Tämä taulukko (Taulukko 11) on vain suuntaa antava yhdellä sijoitusmallilla tehty esimerkki.

IKÄ (v.)	25	35	45
SÄÄSTÖAIKA (v.)	40	30	20
KORKO	7 %	7 %	7 %
SÄÄSTÖ / VUOSI	3 500 €	3 500 €	3 500 €
OMA OSUUS	143 500 €	108 500 €	73 500 €
TUOTOT	656 544 €	371 899 €	93 572 €
YHTEENSÄ	800 044 €	380 399 €	167 072 €

Taulukko 11: Sijoittaminen PS-tilin ulkopuolella mukaillen (Danskeinvest 2012).

Vuosikymmenien säästämisen tuloksena suorien osakesijoitusten tuotto jakaantuu 20 eläkevuodelle siten, että nettoeläkkeen (pääomaverot 30 prosenttia) määräksi muodostuu 2564, 1584 tai 696 euroa kuukaudessa. (Danskeinvest.fi 2012.) PS-tilillä vastaavat eläkemäärät kuukaudessa: 18 780, 6980 ja 2430 euroa. Epävarmojen pääomatuloveronäkymien vuoksi tämäkin voi olla positiivinen arvio. Laskelmissa ei ole huomioitu eläkeajan tuottoa.

7.2 Vapaaehtoinen eläkevakuutus

Eläkevakuutuksen kulut ovat keskimäärin noin kahdesta neljään prosenttia, joten hurjia tuottoja ei ole odotettavissa edes riskialttiimmista sijoituksista. Palveluntarjoaja sijoittaa varat pääsääntöisesti rahastoihin, jolloin niistäkin koituu omat kulunsa. Eläkevakuutukset ovat verotuetta sidottua pitkäaikaissäästämistä ja niitä verotetaan nostovaiheessa pääomaveron mukaisesti. On myös eläkevakuutustuotteita, joissa edellytetään henkivakuutusta tai säästäjän kuollessa varat jäävät palveluntarjoajalle eivätkä omaisille perinnöksi. (Veronmaksajat 2011.)

7.3 Asuntosijoittaminen

Asuntosijoittaminen voi olla parhaassa tapauksessa vaivaton tapa hankkia lisätuloa ja omaisuutta. Asunnon ostaminen vaatii pääomaa, jotta pankista saa lainaa loppuosalle ostohinnasta. Harvalla nuorella kuitenkaan on isoa summaa heti tilillään. Laskelmassa on käytetty oletamaa, jossa asunto maksaa 110 000 euroa ja siitä oman pääoman osuus on 30 000 euroa, lainan osuus on siis 80 000 euroa, jolle korkona euribor 12kk (1.2.2012) + marginaali yksi prosentti = 2,7 prosenttia. $[(\text{kuukausivuokra} - \text{hoitovastike} \times 12) / 110\,000 = \text{tuotto prosentti}]$. Asuntosijoittamisessa on myös sitä isompi riski mitä enemmän lainaa. Ongelmia voi myös tuottaa vuokralaiset, muuttuvat markkinatilanteet ja taloyhtiön remontit. (Sijoitusasunnon ostaminen 2012.)

8 Asiantuntijoiden haastattelu

Haastattelin kahta tunnettua sijoittamisen ja säästämisen asiantuntijaa ja sain vastaukseksi samankaltaisia työtäni tukevia vastauksia. Kysymykset laadin nyt jo eläköityneen pankinjohtajan ja nykyisen aktiivisijoittajan avustuksella. Kysymykset toimivat opinnäytetyöni sisällön tukena ja luovat pohjaa laskelmieni tuotto-olettamille sekä PS-tilin arvioinnille yhtenä säästämismuotona. Vastausten perusteella työni reliabiliteetti ei ole helposti kyseenalaistettavissa, koska siinä käytetty tieto on sijoitus- ja säästämisasiantuntijoiden käsialaa.

Esitin kysymyksiä koskien PS-tiliä ja työhöni muuten liittyviä seikkoja. Vastaukset toimivat työni kulmakivinä ja ne nostavat PS-tilistä esitettyjen tietojen luotettavuutta. Haastattelemani asiantuntijat ovat alallaan arvostettuja henkilöitä, joihin viitataan useissa artikkeleissa sekä heiltä itseltään löytyy myös lukuisia kolumneja sekä julkaisuja liittyen opinnäytetyöni sisältöön. Luotettavat arvopaperimarkkinoihin keskittyvät lehdet (Kauppalehti, Arvopaperi, Taloussanomat, Viisas Raha) julkaisevat usein näiden asiantuntijoiden mielipiteitä ja selvästi tiedostavat henkilöiden merkittävyyden sijoitusmaailman sanoittajina.

8.1 Sari Lounasmeri, Pörssisäätiö

Sari Lounasmeren mielestä (27.1.2012, haastattelu.) hajautetun suomalaisen osakesalkun suorien osakesijoitusten realistinen tulevaisuuden tuotto olisi varovaisestikin ajateltuna 6 - 8 prosenttia. Hänen mukaansa Helsingin pörssin historiallinen tuotto (1912-2008) on ollut 10 prosenttia ja tästä tullaan tulevaisuudessa kuitenkin jäämään. Lounasmeri haluaa korostaa, että osakesijoitusten historiallinen tuotto on ollut parempi kuin minkään muun omaisuuslajin, joten hänen mukaansa se on oletettavasti myös tulevaisuudessa näin. Osakesijoitukset tulevat pitämään paikkansa tuottoisimpana sijoitusmuotona.

Lounasmeri kannattaa eläkesäästämisen aloittamista jo nuorena ja toteaa myös PS-tilin olevan tätä varten suunniteltu tuote. Hän toivoisi, että PS-tiliä muokattaisiin kuitenkin vielä halettavammaksi tuotteeksi, joka herättäisi eläkesäästäjäksi juuri PS-tilillä. Hänen mielestään PS-tili on nuorelle hyvä eläkesäästämismuoto, mutta hänen mielestään suorat osakesijoitukset ovat myös varteenotettava vaihtoehto.

Lounasmeren mielestä PS-tilin merkittävimpiä ongelmia on lainsäädäntö, joka määrittelee veroprosentin ainoastaan kulloinkin voimassa olevan pääomatuloveron mukaiseksi. Lounasmeri toivoisi tarkempia tietoja, jotta säästäjä tietäisi veroprosentin säästöajan lisäksi nostoajalle. Tärkeiden seikkojen auki jättäminen aiheuttaa epävarmuutta ja jopa poliittisia riskejä. Toiseksi epävarmuustekijäksi Lounasmeri nostaa eläkeiän. Hän on huomannut, että joillekin PS-tilin lakisääteiseen eläkeikään (vuonna 2012 eläkeikä 63 vuotta) sidottu pitkä nostoaika (6-10 vuotta) aiheuttaa harmia. Sari Lounasmeri huomauttaa heti perään, että PS-tilihän on tarkoitettu vasta eläkeajoja varten, joten muitakin säästömuotoja kannattaa käyttää. Kaikkea varallisuutta ei ole syytä tallettaa PS-tilille, jotta osan säästöistä voi realisoida jo ennen eläkeikää jos siihen on tarvetta. Lounasmeren mielestä avoimeksi jätetty eläkeikä ei ole suurimpia ongelmia PS-tilissä, mutta hän on huomannut sen olevan joillekin iso asia. Hän toivookin, että PS-tiliä kehitettäisiin edelleen ja eläkesäästäminen yleistyisi. Erityisesti Lounasmeri on huolissaan Suomen ikärakenteesta ja sen takia jokaisen kannattaisi säästää eläkepäivien turvaksi.

8.2 Jorma Kokko, Osakesäästäjien keskusliitto

Jorma Kokko pitää (27.1.2012, haastattelu.) suomalaisen sijoitussalkun suorien osakesijoitusten realistisena tuotto-olettamana kahdeksaa prosenttia. Tämä on yli puolet enemmän kuin korkoihin sijoitettuna. Kokko perustaa vastaukset Yhdysvaltojen markkinoiden 200 vuoden historialliseen tuottoon. Kokko ei pidä todennäköisenä, että PS-tilillä pääsisi miljonääriksi asti. Hänen mukaansa nuoren kannattaa avata PS-tili, mutta ei suosittele kaiken varallisuuden sijoittamista PS-tilille. Kokko ehdottaa erillistä osakesalkkua, joka on realisoitavissa välittömästi jos tarve vaatii. Kokon mukaan epävarmuustekijöinä ovat juurikin eläkeiän mahdollinen nosto 63 vuodesta ylöspäin sekä pääomatulovero, jonka tasoa ei tässä vaiheessa voi kuin arvailla.

9 Johtopäätökset

Eläkesäästömuodot kaipasivat kipeästi uudistamista ja uusi pitkäaikaissäätämislaki tuli täyttämään tarpeen. Kuluttajilla on nyt valittavina useampia eri säästötapoja ja tuoton tavoittelu on enemmän omissa käsissä kuin ennen. Vapaaehtoiset eläkkeet ovat tavallaan keräämässä voimia uuteen aaltoon ja tulevaisuudessa varmasti yhä useampi nuori avaa uuden PS-tilin, koska Suomen ikääntyvän kansan eläkkeet tulevat laskemaan jatkuvasti vuosikymmenestä seuraavaan. Eläketasojen uskotaan tulevaisuudessa romahtavan 30 prosentin tienoille työsioista, joten vapaaehtoista eläkesäästämistä olisi syytä harkita. Pitkäaikaissästäminen on ajankohtainen keskustelunaihe eikä niin positiivisessa hengessä. Etenkin PS-tili otettiin vastaan todella negatiivisesti ja sen suosio ei näytä vielääkään kasvavan. Suosioon vaikuttavat erityoten epäselvyydet pääomaveroprosentista ja nostamisajankohdasta, joita ei elinajanodotteen ja nuorena aloitetun säästämisen perusteella voida kuitenkaan pitää kovin huolestuttavina asioina.

Kerätyn tiedon pohjalta voidaan todeta, että säästäminen on ainoa realistinen keino vaurastumiseen. Rahan säästäminen tuottamattomille tileille tai talletuksiin ei kuitenkaan ole tehokas keino kasvattaa omaisuutta. Säästäminen tarkoittaa suurelle osalle suomalaisia rahojen säilyttämistä, eikä jo säästetyille varoille haeta tuottoa. Asiantuntijoiden mielestä täysin ylimääräiset varat tulisi sijoittaa arvopaperimarkkinoille, joilta saatavien tuottojen ansiosta vaurastuminen ei ole pelkkien ansiotulojen ja kulutusmenojen ylijäämän varassa. Sijoittamisessa tulisi erityisesti noudattaa suunnitelmaa ja tutkia sijoitushorisonttia. Yleensä on hyvä olla pitkän ja lyhyen aikavälin suunnitelmat erikseen. Toisella pyritään säästämään esimerkiksi eläkkeelle ja toisella autoon tai vaikka kesämökkiin.

Kattavien laskelmien pohjalta selvisi, että PS-tili on tuottavin pitkäaikaissästämisen muoto markkinoilla. Sen tuotto perustuu pitkään aikaväliin ja monipuolisten sijoitusvaihtoehtojen

verottomuuteen säästöaikana. PS-tilillä on mahdollista kerryttää itselleen huomattava eläke. Laskelmat paljastavat, että 25-vuotiaana säästämisen aloittavalle on luvassa eläkeiässä (65 vuotta) valtava yli 18 000 euron kuukausieläke 20 vuodeksi, jos sijoituksille saadaan 10 prosentin tuotto. PS-tilin tuotot syntyvät verottomuudesta, valtion verotuesta, korkoa korolle - ilmiöstä ja monipuolisesta sijoituskohteiden valikoimasta. Sijoittaminen kannattaa aloittaa SLG OMXH25 indeksiosuudesta, jotta niukat varat olisivat hajautettu mahdollisimman tehokkaasti vähäisillä kuluilla ja varojen kasvaessa useamman kymmenen tuhannen arvoiseksi, voidaan siirtyä suoriin osakesijoituksiin sekä korkeampiin tuotto-olettamiin. PS-tilin avaajan tulee muistaa, että kannattaa välttää rahastoja niiden korkeiden kulujen takia. Monen rahaston keskituotto on ollut vain pari prosenttia kulujen jälkeen tarkasteltuna. Yhdenkin prosentin ja 10 vuoden merkitys on valtava pitkällä aikavälillä: esimerkiksi 25-vuotiaana aloitettaessa tuotot ovat melkein kahdeksan kertaiset 45-vuotiaaseen ja 2,7 kertaiset 35-vuotiaaseen verrattuna. Havainnollistavana seikkana pelkkä täysi vuotuinen verotuki (1500 euroa) kasvaa 40 vuoden aikana 60 000 eurosta yli 730 000 euroon. Tämän perusteella huolet veronkorotuksista voidaan unohtaa.

PS-tilillä miljoonan euron säästöjen saavuttaminen ei laskelmieni perusteella ollut edes kovin vaikeaa. Tärkeimpinä asioina pitää kuitenkin muistaa: säästämisen aloittaminen nuorena ja tuottoprosentista huolehtiminen. 25-vuotiaana aloitettu säästäminen ei vaadi kuin 181 euron kuukausittaisen säästämisen, josta verotuen osuus on 54 euroa ja oman rahan osuudeksi jää vain 127 euroa. Tämä kasvaa 40 vuodessa miljoonaan euroon 10 prosentin tuotto-olettamaa käyttäen (Taulukko 3). Hieman yleistäenkin voidaan todeta, että oikeastaan kaikilla työssäkäyvillä on mahdollisuus vaurastua kunnolla. Näillä perusteilla nuorten aikuisten tulisi heti työelämään astuttuaan avata PS-tili.

Vertailussa selvisi, että palveluntarjoajien tuotteissa on joitain eroja, mutta pääsääntöisesti merkitystä on ainoastaan sijoituskohteiden valinnanvapaudella, ei niinkään kulueroilla, koska niiden vaihtelut ovat todella pieniä. Rahastosijoitusten osalta palveluntarjoajat tarjoavat ainoastaan omien rahastojensa valikoimaa, joten niihin perehtyminen voisi olla hyödyllistä ennen kuin avaa PS-tilin. Pitkäaikaissäästäjän on syytä muutenkin perehtyä sijoittamiseen ja aloittaa realistisen säästösuunnitelman tekemisellä, jota sitten pääsääntöisesti noudattaa.

Tutkimuksissa selvisi, etteivät palveluntarjoajat tuo PS-säästöistä veloittamiaan kuluja tarpeeksi selkeästi esille, näin ollen lain vaatima kulujen läpinäkyvyys ei toteudu. Yleisesti silmäiltyinä palveluntarjoajien Internet-sivujen PS-osiot olivat vaatimattomia, ilman kunnollisia laskureita ja kattavia tietoja. Joidenkin palveluntarjoajien kohdalla tuotteita markkinoidaan hieman harhaanjohtavasti ja PS-tuotteista tietämättömälle se voi aiheuttaa päänvaivaa. Kummallista oli se, että tutkimusten aikana useista eri lähteistä löytyi tyytymättömiä kommentteja ja kannanottoja epävarmuustekijöistä, mutta ei ainuttakaan, jossa kaivattaisiin

tuotto-olettamien ja PS-tilien mahdollisuuksien julkistamista. PS-markkinointi kaipaisi ehdottomasti realistisiin olettamuksiin perustuvia lupauksia miljoonan euron mahdollisuudesta.

Tutkielmasta ilmeni, että aloittelevalla sijoittajalle turvallinen ja kohtuullisen hyvin tuottava SLG OMXH25 - indeksiosuus olisi hyvä vaihtoehto ensitutustumiseksi arvopaperimarkkinoihin. Tällä keinoin saa kattavan hajautuksen sekä oletetun mahdollisuuden nauttia pörssin keskimääräisestä tuotosta (1912-2008 10 prosenttia). Indeksiosuuden kulut ovat niin alhaiset, että tuotto-olettama pysyy korkealla ja osuuden omistaja ei joudu tekemään kalliita toimeksiantoja, vaan voi suhteellisen levollisin mielin odottaa ajan tuovan tuottoa.

Askel otettiin parempaan suuntaan uuden PS-tilin myötä, mutta vapaaehtoista eläkesäästämistä tulisi edelleen kehittää, koska valtio on tulevaisuudessa kykenemätön yhä kasvavien eläkemaksujen edessä. Vanhuus tuo tullessaan myös enemmän terveydenhoitokuluja, joihin olisi syytä varautua heti työelämään astumisen jälkeen. PS-tili tulisi olla yksi säästömuodoista, muttei ainoa. Jokaisella tulisi olla vähintään kaksi tai useampia säästökohteita, jotta ihmisen koko taival olisi turvattu. (Laitila 2012.)

9.1 Itsearviointi

Pyrkimyksenäni oli luoda työn sisällöstä tarpeeksi kattava, jotta sen perusteella voisi avata PS-tilin ja tehdä ensimmäiset sijoituksensa, mutta rajata se myös tiukasti PS-tilin pääalueisiin, jotta luettavuus ja ymmärrettävyys säilyisivät. Työn pääideana olikin tuoda esille PS-tilin mahdollisuudet, ei niinkään vertailu muihin sijoitusmuotoihin. Mielestäni työ pysyi hyvin rajauksensa sisäpuolella.

Yleisissä keskusteluissa ja sijoitusmateriaaleissa ei esitetä riittävän pitkän ajan tuotto-olettamia, joten PS-tilin heikko suosio ei ole yllättävää, PS-tilistä ei tiedetä tarpeeksi oleellisia asioita. Tähän seikkaan toivoisin parannusta. Alan ammattilaiset voisivat ottaa enemmän vastuuta Ps-tilin suosion muuttamisessa positiivisempaan suuntaan. Todellisuudessa PS-tili ei aiheuta uhkia säästäjälle, yleensä suurin uhka onkin itse säästäjä heräteostoksineen.

Lähteissä käytetty kirjallisuus perustui pääsääntöisesti sijoituskirjallisuuteen sekä arvostettuihin ja luotettaviin aikakauslehtiin, joten opinnäytetyöni luotettavuus on hyvällä tasolla. Asiantuntijahaastatteluita olisi voinut olla enemmän, mutta pidin vähimmäismääränä kahta. Lähetin yhteensä seitsemälle eri asiantuntijalle kyselyn, mutta vain kaksi vastasi. Kahden asiantuntijan haastattelujen jälkeen voidaan kuitenkin muodostaa totuudenmukainen tutkielma, kun aihe on näin tiukasti rajattu. Kattavampaa haastattelua ei ollut tarvetta tehdä.

9.2 PS-tilin kehittämistarve

Olisi hyvä jos lakia voitaisiin muuttaa siten, että esimerkiksi vanhemmat pystyisivät avaamaan PS-tilin lapsilleen heti syntymän jälkeen ja voisivat siirtää esimerkiksi lapsilisät suoraan säästöön PS-tilille. 20 vuotta pidemmällä säästämisajalla voitaisiin päästä tilanteeseen, jossa kuukausittaisen säästösumman ei tarvitsisi olla kuin muutaman kymmenen euroa tai säästötavoitteet voisivat nousta miljooniin euroihin. Toki aikaisemmin nimetyt PS-tilin epävarmuustekijätkin voitaisiin tutkia ja ainakin PS-tilin mainetta saataisiin parannettua. PS-tilin nostoajan veroprosentti pitäisi voida sitovasti määrittää jo sopimuksen teon yhteydessä.

Lähteet

Kirjallisuus:

El-Erian, M. 2008. When markets collide. New York: McGraw-Hill.

Elo, H. 2007. Löydä helmet - vältä kuplat. 3.-4. painos. Järvenpää: Oma kustanne.

Hämäläinen, K. 2006. Sijoittajan käsikirja. 2. painos. Helsinki: Talentum

Lassila, J., Määttä, N & Valkonen, T. 2007. Keskustelunaiheita. Vapaaehtoinen eläkesäästäminen tulevaisuudessa. No.1089. Helsinki: ETLA.

Leppiniemi, J. 2008. Yrityksistä kerrotaan - kuuntele ja kuule oikein. Helsinki: WSOYpro.

Lindström, K. 2005. Menesty osakesijoittajana. Helsinki: Talentum.

Lindström, K. 2007. Vaurastu arvo-osakkeilla. Helsinki: Talentum.

OP-Pohjola. PS-hinnasto. Osuuspankki Oulunkylä. Haettu 17.01.2012.

Puttonen, V. 2009. Osta halvalla myy kalliilla. Helsinki: WSOYpro.

Puttonen, V. & Repo, E. 2007. Miten sijoitan rahastoihin. 4., uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro.

Shaxson, N. 2011. Treasure Islands. Tax havens and the men who stole the world. Suomentaja: Henri Purje. 2011. Helsinki: Into-Kustannus.

Artikkelit:

Knüpfer, S. 2011. Tulevaisuuden sinä. Kauppalehti 27.12.2011, 21.

Laitila, M. 2012. Sepon salkussa on kultaa. 1/2012, 16-23.

Internet:

Elo, K., Klaavo, T., Lahti, S., Risku, I., Sihvonen, H. & Vaittinen, R. 2011. Eläketurvakeskuksen raportteja. Lakisääteiset eläkkeet - pitkän aikavälin laskelmat 2011. Viitattu 06.01.2012
http://www.etk.fi/fi/gateway/PTARGS_0_2712_459_440_3034_43/http%3B/content.etk.fi%3B7087/publishedcontent/publish/etkfi/fi/julkaisut/tutkimusjulkaisut/raportit/lakisaaiteiset_elakkeet_pitkan_aikavalin_laskelmat_2011_7.pdf

Eläkeläiset muuttavat veroja pakoon Marokkoon. 2011. Verkkouutiset. 09.02.2012.
http://www.verkkouutiset.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=35322:elaekelaaiset-muuttavat-veroja-pakoon-marokkoon

Eläkesäästämisen suosio romahtanut ennätysalal. Turun Sanomat. 2011. 03.02.2012.
<http://www.ts.fi/online/talous/239262.html>

Hershfield, H.E. 2011. Future self-continuity: how conceptions of the future self transform intertemporal choice 05.02.2012.
<http://people.stern.nyu.edu/hhershfi/resources/Research/Annals-of-the-New-York-Academy-of-Sciences-2011-Hershfield.pdf>

Yrityskaupan hyväksyminen. 2011. Kilpailuvirasto. 09.02.2012.

<http://www.kilpailuvirasto.fi/cgi-bin/suomi.cgi?luku=yrityskauppavalvonta/yrityskaupparatkaisut&sivu=ratk/r-2011-10-0976>

Kissanpäivät. Sampopankki. 2012. http://www.sampopankki.fi/fi-fi/Henkiloasiakkaat/Saastaja-Sijoita/Documents/Kissanpaivat.html?cpage=saastamisen_tavat&ch=2050

Kokko, O. 2011. Eläke ei ole ainoa vanhuudentuloni. 02.01.2012.

<http://www.taloussanomat.fi/raha/2011/10/18/elake-ei-ole-ainoa-vanhuudentuloni/201114963/139>

Mikä on indeksi? Tilastokeskus. 12.01.2012

<http://www.stat.fi/tup/verkkokoulu/data/ind/01/01/index.html>

PS-sopimus. 2012. Nordea. 16.01.2012.

http://www.nordea.fi/sitemod/upload/root/fi_org/appx/fin/hen/sasi/pdf/PS_hinnasto_TPS_H010D.pdf

Näin eläke muodostuu. 2011. Työeläke. 12.01.2012.

<http://www.tyoelake.fi/Page.aspx?Section=39058>

Pitkäaikaissästäminen. 2012. FIM. 02.01.2012. <https://www.fim.com/suomi/ps>

Porter, A. 2011. Girls now eight times more likely to live to 100 than 80 years ago. 20.01.2012

<http://www.telegraph.co.uk/family/8680595/Girls-now-eight-times-more-likely-to-live-to-100-than-80-years-ago.html>

PS-sopimuksen esittely. 2012. Tapiola. 09.02.2012.

http://www.tapiola.fi/www/Yksityisasiakkaat/Saastot_ ja_sijoitukset/Elakesaastaminen/Pitkaaikaissaastaminen/esittely.htm

PS-säästöt. 2010. Taloussanomat. 14.01.2012. <http://www.taloussanomat.fi/ps-saastot/>

PS-tili. 2011. Veronmaksajat. 02.01.2012. <http://www.veronmaksajat.fi/omatveroasiat/pstili>

Sampo pankin PS-tili on Suomen suosituin. 2011. Sampopankki. 14.01.2012.

<http://sampopankki.palvelut.hameensanomat.fi/2011/12/14/sampo-pankin-ps-tili-on-suomen-suosituin/>

Sidottu pitkäaikaissästäminen. 2010. Finanssivalvonta. 22.2012.

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Elakesaastaminen/PS/Pages/Default.aspx>

Sijoitusasunnon ostaminen. 2012. 30.01.2012 <http://www.vuokratuura.fi/palvelua-vuokranantajille/vuokranantajan-tietopaketti/sijoitusasunnon-ostaminen/>

Talletukset. 2011. Pitkäaikaissästämistileille sijoitettiin 12milj. euroa 2011. Suomenpankki. 09.02.2012.

http://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/tase_ ja_korko/Pages/index_2012_01_31.aspx

Pitkäaikaissästöjen sijoituskohteita ja kuluja. Taloussanomat. 2010. 09.02.2012.

<http://www.taloussanomat.fi/ps-saastot/sijoituskohteet-ja-kulut/>

Toivonen, S. 2009. Helsingin pörssin tuotot parhaasta päästä. 16.01.2012.

<http://www.porssisaatio.fi/artikkelit/helsingin-porssin-tuotot-parhaasta-paasta>

Vapaaehtoinen eläkevakuutus. 2011. 09.02.2012.

<http://www.veronmaksajat.fi/omatveroasiat/vapaaehtoinenelakevakuutus>

Yrittäjän muistilista - valtion tuloveroasteikko ja pääomaverotus. 2012. Tilikeskus-yhtiöt. 12.01.2012. www.tilikeskus-yhtiöt.fi/yrittajan_muistilista-valtion_tuloveroasteikko_ja_paaomatuloverotus_2012

Julkaisemattomat:

Kokko, J. 2012. Ent. toiminnanjohtajan ja nyk. hallituksen jäsenen haastattelu. Osakesäästäjien keskusliitto. 26.01.2012. Helsinki

Lounasmeri, S. 2012. Toimitusjohtaja haastattelu. Pörssisäätiö. 27.01.2012. Helsinki

Kuviot

Kuvio 1: Helsingin pörssin kehitys 2002-2012 mukailten (Taloussanomat.fi 2012). 25

Kuvio 2: Korkoa korolle - ilmiö 25

Taulukot

Taulukko 1: Eläkkeensaajat ja keskieläkkeet mukaillen (Elo ym. 2011, 69).	10
Taulukko 2: Periodikohtainen elinajanodote mukaillen (Elo ym. 2011, 74).	11
Taulukko 3: Kuukausittainen säästäminen miljoonaan mukaillen (Pitkäaikaissäästäminen 2012).	21
Taulukko 4: Kuukausittainen säästäminen mukaillen (Pitkäaikaissäästäminen 2012).	22
Taulukko 5: Kuukausittainen säästäminen 7 prosentilla mukaillen (Pitkäaikaissäästäminen 2012).	22
Taulukko 6: Kertasijoitus miljoonaan 35 vuotiaana mukaillen (Danskeinvest.fi 2012).	23
Taulukko 7: Kertasijoitus miljoonaan 25 vuotiaana mukaillen (Danskeinvest.fi 2012).	24
Taulukko 8: Nostoajan tuotto ja nettoeläke, 7-10 % mukaillen (Pitkäaikaissäästäminen 2012).	24
Taulukko 9: Palveluntarjoajien PS-tilien vertailu mukaillen (Pitkäaikaissäästäminen; OP-eläkesäästö; PS-sopimus; Kissanpäivät; PS-sopimuksen esittely 2012).	29
Taulukko 10: Palveluntarjoajien PS-tilien kulujen vertailu (Pitkäaikaissäästäminen ym. 2012).	30
Taulukko 11: Sijoittaminen PS-tilin ulkopuolella mukaillen (Danskeinvest.fi 2012).	31

Liitteet

Liite 1. Omaisuuden realisoiminen (asunto).....	44
Liite 2. verotuksen merkitys eläketuloihin	45
Liite 3. SLG OMXH25 -indeksiosuus	46
Liite 4. Asiantuntijahaastattelu	47

Liite 1 Omaisuuden realisoiminen (asunto)

Otetaan esimerkkinä kolmen huoneen 70neliöinen kerrostaloasunto kaupungissa, jonka arvo on 300 000 euroa. Pariskunta omistaa sen puoliksi ja he jäävät samana vuonna lakisääteisessä eläkeiässä eläkkeelle. Asunto myydään ja siirrytään vuokralle. Kummallakin on siis 150 000 euroa koko loppuelämäkseen säästössä kuukausittaisen työeläkkeen päälle. Elinajan odotetaan pitenevän koko ajan. Keskimäärin nyt 25-vuotiaat miehet elävät n. 87- ja naiset 91-vuotiaiksi. Joten vähintään parin kymmenen vuoden eläkeikaan tulisi varautua. Pariskunta muuttaa vuokralle samantasoiseen kaupunkikaksioon, jonka vuokra on 1000 euroa kuukaudessa. 20-vuoden aikana vuokrakustannukset vievät 300 000 euron omaisuudesta 240 000 euroa. Eli pariskunnalle jää asunnon realisoinnista 60 000 euroa ylimääräistä, joka tarkoittaa 250 euroa kuukaudessa.

20 vuotta eläkkeellä			20 vuotta eläkkeellä		
Varat	300000		Varat	600000	
Menot	240000	1000€/kk	Menot	288000	1200€/kk
Ylimääräinen	60000	250€/kk	Ylimääräinen	312000	1300€/kk

Laskelmat tehty olettaen, ettei omaisuudelle haeta tuottoa eläkeaikana ja niiden ideana on toimia vain havainnollistavana esimerkkinä. Jokainen voi tehdä lisälaskelmia tämän pohjalta.

Liite 2 verotuksen merkitys eläketuloihin

Alla olevasta taulukosta nähdään konkreettisesti verojen vaikutus eläkkeeseen. Oikeastaan vain 50 prosentin vero tuntuisi rangaistukselta tässä tapauksessa.

Bruttoeläke / kk	15 000 €
VERO %	Nettoeläke
30	11 538 €
32	11 364 €
34	11 194 €
36	11 029 €
38	10 870 €
40	10 714 €
50	7 500 €

Liite 3 SLG OMXH25-indeksiosuus

Suomen ainoa ETF-indeksiosuus on Seligson & Co OMX Helsinki 25. Pörssi järjesti 2000-luvun alussa kilpailutuksen, jossa pyydettiin tekemään tarjous indeksiosuuden luomiseksi Helsingin pörssiin. Seligson & Co voitti tarjouskilvan, jolloin syntyi tuote, jolla voidaan sijoittaa samalla tavalla kuin osakerahastoon, mutta kaupankäyntikustannukset ovat vain murto-osan rahastojen kustannuksista. Se sijoittaa Suomen pörssiin 25 vaihdetuimpaan osakkeeseen. Päätösten taustalla ei vaikuta inhimilliset tekijät, vaan yritysten painoarvo määräytyy pörssiin vaihdon perusteella. Yhden indeksiosuuden ostolla saa siis samalla laajan hajautuksen ja tuotto-odotukset nousevat Suomen pörssiin keskimääräisen kasvun tasolle noin 10 prosenttiin vuodessa. Sen erinomaisuus perustuu myös edullisiin kustannuksiin, jotka ovat halvimpien joukossa maailmanlaajuisesti tarkastellen ja liikkuvat välillä 0,11%-0,18% vuodessa riippuen sijoitusvarallisuuden koosta.

Indeksiosuutta on ostettava kerrallaan vähintään yksi ja sen arvo on OMXH 25 indeksin piste-luku euroina. Hajautuksen laajuus tarkoittaa myös sitä, ettei minkään yksittäisen yrityksen osakkeen arvo ylitä kymmentä prosenttia koko osuuden arvosta ja näin riski pysyy alhaisena. (Seligson.fi. 2012. Seligson & Co OMX Helsinki 25-indeksiosuusrahasto. Luettu 25.1.2012).

Lähde: Kauppalehti.fi

Liite 4 Asiantuntijahaastattelu

OLETETTAVA TUOTTOPROSENTTI KUN VARAT SIJOITETAAN HAJAUTETTUUN SUOMALASEEN SIJOITUSSALKKUUN? Tästä vuodesta ajatellen 30-40 vuotta eteenpäin.

SUOSITTELETKO ALLE 35-VUOTIAALLE IHMISELLE PS-TILIÄ? MIKSI ERITYISESTI?

ONKO MIELESTÄNNE PS-TILIN VEROTUKSEN EPÄVARMUUSTEKIJÖILLÄ MERKITYSTÄ KUN SÄÄSTÄMINEN ALOITETAAN JO 25-35 VUOTIAANA? (säästöaika 30-40 vuotta)